

จดหมายข่าว ธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัย

ปีที่ 5 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม - ธันวาคม) 2556

ISSN 1906-4977

MERRY
Christmas

แนะนำนายกสภามหาวิทยาลัย

: ศาสตราจารย์กิตติคุณ พีระศักดิ์ จันทร์ประทีป

กิจกรรมส่งเสริมธรรมาภิบาล

: เยี่ยมเยือน 3 สภามหาวิทยาลัย

แนะนำสำนักงานสภามหาวิทยาลัย

: สำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทความ

: “ความสับสนและผลสัมฤทธิ์ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ”

: “เก็บตก...งานสัมมนามหาวิทยาลัยเพื่อความยั่งยืนอย่างสร้างสรรค์
(A Creatively Sustainable University)”

: “เก็บตกจาก... 18th WACE World Conference on Cooperative &
Work-Integrated Education. Durban, South Africa”

นานาสาระเกี่ยวกับสภามหาวิทยาลัย

: การเรียนรู้บูรณาการพลังสาม: หัวใจอุดมศึกษา

- 3 แนะนำนายกสภามหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์กิตติคุณ
พีระศักดิ์ จันทรประทีป
- 7 เชื่อมเยือน 3 สภามหาวิทยาลัย
- 9 สำนักงานสภามหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา
- 12 ความสับสนและผลสัมฤทธิ์ของ
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
- 14 การเรียนรู้บูรณาการพลังสาม:
หัวใจอุดมศึกษา
- 20 เก็บตก...งานสัมมนาวิทยาลัย
เพื่อความยั่งยืนอย่างสร้างสรรค์
(A Creatively Sustainable University)
- 22 18th WACE World Conference
on Cooperative & Work-Integrated
Education, Durban, South Africa
- 24 ข่าวประชาสัมพันธ์

บทบรรณาธิการ

จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัยฉบับนี้เป็นฉบับที่ 20 เนื้อหาในจดหมายข่าวฯ ประกอบด้วย แนะนำนายกสภามหาวิทยาลัย (ศาสตราจารย์กิตติคุณ พีระศักดิ์ จันทรประทีป) กิจกรรมส่งเสริมธรรมาภิบาล “เยี่ยมเยือน 3 สภามหาวิทยาลัย” แนะนำสำนักงานสภามหาวิทยาลัย “สำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” บทความ “ความสับสนและผลสัมฤทธิ์ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ” (ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอาน) นานาสาระเกี่ยวกับสภามหาวิทยาลัย “การเรียนรู้บูรณาการพลังสาม: หัวใจอุดมศึกษา” (ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช) “เก็บตก...งานสัมมนาวิทยาลัยเพื่อความยั่งยืนอย่างสร้างสรรค์ (A Creatively Sustainable University)” “เก็บตกจาก...18th WACE World Conference on Cooperative & Work-Integrated Education, Durban, South Africa” (สุกิจ อุทินทุ)

จดหมายข่าวธรรมาภิบาลมหาวิทยาลัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทัศนะและประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา และการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัย หากท่านผู้อ่านมีข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะใดๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำจดหมายข่าวฯ หรือประสงค์ที่จะนำบทความเรื่องธรรมาภิบาลตลอดจนประสบการณ์ หรือแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับธรรมาภิบาลและการบริหารจัดการที่ดีในสถาบันของท่านมาเผยแพร่ กรุณาติดต่อกองบรรณาธิการตามที่อยู่ด้านล่างนี้ จักขอบคุณยิ่ง

กองบรรณาธิการ

สถาบันคลังสมองของชาติ
www.knit.or.th/ugi

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา	ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง	ดร.กมลินทร์ พินิจภูวดล
กองบรรณาธิการ	ดร.นงเยาว์ เปรมกมลเนตร นางสาวฉันทลักษณ์ อาจหาญ	นางวิสุทธินี แสงประดับ นางสาวจริยา สระทองพิมพ์
จัดพิมพ์โดย	สถาบันคลังสมองของชาติ ชั้น 22 อาคารมหานครอิมซัม เลขที่ 539/2 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	
	โทรศัพท์ : 0 2640 0461	โทรสาร : 0 2640 0465

แนะนำนายกสภามหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ไพรัชศักดิ์ จันทร์ประทีป

นายกสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

สถาบันคลังสมองของชาติ ได้รับความกรุณาจาก
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ไพรัชศักดิ์ จันทร์ประทีป
วันจันทร์ที่ 8 กรกฎาคม 2556 เวลา 14.00 น.
ณ วิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติ

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ไพรัชศักดิ์ จันทร์ประทีป เกิดเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2485 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีสัตวแพทยศาสตรบัณฑิต จากคณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และได้ศึกษาเพิ่มเติม ณ F.R.V.A.C. (Microbiology and Food Hygiene) จาก Royal Veterinary and Agricultural College, University of Copenhagen, Denmark และ D.T.V.M. (Tropical Veterinary Medicine) จาก School of Veterinary Study, University of Edinburgh, Scotland และจบปริญญาโทในสาขา Maître es Science Vétérinaires (Reproduction) จาก L' Ecole Nationale Veterinaires de Toulouse, France และสัตวแพทยศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงานที่สำคัญ ได้แก่

- » หัวหน้าภาควิชาสูติ-เวชศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- » ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์การแพทย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- » กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเกษตรศาสตร์และชีววิทยา
- » สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
- » กรรมการนโยบายปศุสัตว์แห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
- » ที่ปรึกษารัฐมนตรี กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (ด้านวิชาการ)
- » ที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ด้านวิชาการ)
- » กรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- » กรรมการพิจารณาดำเนินทางวิชาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ไพรัชศักดิ์ จันทร์ประทีป ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ชั้นจักรภพคุณช้างเผือก (จ.ช.) ตริตาภรณ์มงกุฎไทย (ต.ม.) ตริตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.) ทวีติยาภรณ์มงกุฎไทย (ท.ม.) ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก (ท.ช.) ประถมาภรณ์มงกุฎไทย (ป.ม.) ประถมาภรณ์ช้างเผือก (ป.ช.) มหาวชิรมงกุฎ (ม.ว.ม.) และมหาปรมาภรณ์ช้างเผือก (ม.ป.ช.) ปัจจุบัน ศาสตราจารย์กิตติคุณ ไพรัชศักดิ์ จันทร์ประทีป ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และที่ปรึกษาของวิทยาลัยวิทยาศาสตร์สาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

"การเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนในปี 2015 นั้น

ทางมหาวิทยาลัยมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษา ไม่ว่าจะเป็น ภาษามลายู ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการผ่านการประชุมภาคีสถาบันการศึกษาที่ผ่านมา โดยมีความต้องการให้บัณฑิตไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็สามารถดำเนินการชีวิตอยู่ได้ และจะสอนให้มองจากต้นยางนา ซึ่งเป็นต้นไม้อัลลีแล้งของมหาวิทยาลัย เมื่อผลหล่นจากต้นจะปลิวไกลไปตามกระแสลม เปรียบเสมือนการนำความรู้ ความเจริญของทางมหาวิทยาลัยไปปรับใช้สังคม และเมืงนาอยู่เสมอ"

การปฏิรูปสภามหาวิทยาลัย

ในปี พ.ศ. 2549 ผมได้มีโอกาสร่วมทำงานเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย และเมื่อเวลาผ่านไปช่วงหนึ่งได้ลาออกเพื่อมาช่วยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก่อตั้งสำนักงานสภามหาวิทยาลัยและกำลังอยู่ในช่วงการดำเนินการเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้บทบาทและหน้าที่ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย จนเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัยได้มีการคัดเลือกในกระบวนการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และผมได้รับตำแหน่งดังกล่าว

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย มีการพัฒนา
มาจาก

วิทยาลัย > สถาบันเทคโนโลยี > มหาวิทยาลัย

ซึ่งต้องใช้เวลาในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย โดยมีการนำแนวคิดมาใช้คือ 1) การจัดตั้งสำนักงานสภามหาวิทยาลัย 2) การบริหารเน้นการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย 3) เข้าร่วมการอบรมหลักสูตรมหาวิทยาลัยที่ทางสถาบันคลังสมองของชาติดำเนินการ 4) จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายต่างๆ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธาน เช่น

- คณะกรรมการสภาวิชาการ
- คณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัย
- คณะกรรมการผังเมืองและโครงสร้างภายใน
- คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน
- คณะกรรมการอุทธรณ์ร้องทุกข์
- คณะกรรมการจัดการทรัพย์สิน
- สำนักนิติการ
- คณะกรรมการพิจารณาคำแห่งทางวิชาการ
- คณะกรรมการกิจการนักศึกษา

สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จะให้อธิการบดีเสนอวาระเชิงนโยบาย 1 เรื่อง/เดือน เพื่อพิจารณา วาระเชิงนโยบายและคณะกรรมการกิจการสภามหาวิทยาลัยจะมีการประชุมในช่วงกลางเดือนก่อนมีการประชุมสภามหาวิทยาลัยทุกครั้ง เพื่อศึกษาข้อมูลต่างๆ อย่างละเอียด

“สภามหาวิทยาลัย คือ
This is the market of ideas...
กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภท
ผู้ทรงคุณวุฒิ คณะผู้บริหาร และตัวแทน
คณาจารย์ จะเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์
ข้อมูล และเครือข่ายในมหาวิทยาลัย”

แนวทางการบริหารสภามหาวิทยาลัย

ในการสรรหาคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ได้มีการเก็บและรวบรวมข้อมูลของกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้ทรงคุณวุฒิไว้เพื่อการคัดสรร และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยคือ

3 Ws (Wisdom / Wealth / Workaholicism)

เมื่อได้กรรมการสภามหาวิทยาลัยแล้ว จึงมีการจัดกระบวนการให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยได้มีโอกาสลงพื้นที่ตามวิทยาเขตต่างๆ เพื่อให้รู้ข้อมูลที่แท้จริง ฐานะ และเข้าถึงเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลของมหาวิทยาลัย โดยมีการกำหนดให้มีการประชุมสภามหาวิทยาลัยตามวิทยาเขตต่างๆ ปีละ 1-2 ครั้ง โดยฝ่ายบริหารจะต้องเป็นผู้นำเสนอ ดังนั้น ในแต่ละวิทยาเขตจะต้องตอบคำถาม 3 คำถามนี้ก็คือ

- Who are you...?
- What are you doing...?
- What are you selling...?

เพื่อเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ความโดดเด่นของแต่ละวิทยาเขตนั่นๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของบุคลากรในวิทยาเขตต่างๆ เพื่อนำมาปรับปรุงนโยบายของสภามหาวิทยาลัยที่ตอบโจทย์แก่นมหาวิทยาลัยและสังคมต่อไป

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคลากร

ความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอก มีการดำเนินการโดย

- การที่มีกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจากหน่วยงานภายนอกองค์กร เช่น องค์กรการโทรศัพท์แห่งประเทศไทย บริษัท ซีพี ออลล์ จำกัด บริษัท ผลิตภัณฑ์อาหารกว้างไพศาล จำกัด (มหาชน) หรืออดีตผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อช่วยสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัยแก่ภายนอกองค์กร

- มหาวิทยาลัยมีการให้วิทยฐานะ “มหาบัณฑิตกิตติมศักดิ์ และดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์” แก่นักธุรกิจที่ให้ความร่วมมือกับการศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งต้องเป็นคนที่เก่งมีความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์เรื่องนั้นๆ ซึ่งจะเน้นด้านวิชาการ ตามพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัย

ตั้งปรัชญาของมหาวิทยาลัย คือ
“สร้างคนสู่งาน เชี่ยวชาญเทคโนโลยี”

การก้าวเข้าสู่อาเซียน

การเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนในปี 2015 นั้นทางมหาวิทยาลัยมีการเตรียมความพร้อมในเรื่องของภาษา ไม่ว่าจะเป็น ภาษามลายู ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินการผ่านการปฐมนิเทศนักศึกษาที่ผ่านมา โดยมีความต้องการให้บัณฑิตไม่ว่าจะอยู่ที่ใดสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ โดยจะสอนให้มองจากต้นยางนา ซึ่งเป็นต้นไม้สัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย เมื่อผลหล่นจากต้นจะปลิวไกลไปตกกระแสมเปรียบเสมือนการนำความรู้ ความเจริญงอกงามทางสติปัญญาไปปรับใช้สังคมและพัฒนาอยู่เสมอ ดังผลยางที่ไม่หล่นอยู่กับที่เปรียบเสมือนบัณฑิตของมหาวิทยาลัยที่จะนำความรู้ ความสามารถไปพัฒนาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

- เมื่อเด็กเรียนจบแล้วจะต้องสามารถสื่อสารได้ทั้งภาษาพูด และภาษาเขียน
- ความคิดจะต้องเติบโตทั้งร่างกาย และจิตใจ
- ต้องบูรณาการองค์ความรู้ที่ได้เรียน และสามารถประกอบอาชีพได้ “การศึกษาคืออาชีพ”
- ทัศนคติต้องดีมาก
- มหาวิทยาลัยต้องทำงานร่วมกับสังคม แก้ปัญหาให้กับสังคมอย่างยั่งยืน

นโยบายการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย

สิ่งที่อยากเห็นในมหาวิทยาลัย คือ “คน” เป็น “ครู” จะต้องเริ่มจากการศึกษาวิจัย ค้นคว้า และบริการวิชาการ แล้วนำความรู้ที่ได้มาสอนนักเรียน เพื่อให้เกิดเป็นงานวิจัยต่อยอด โดยศึกษาจากธรรมชาติของยี่สิบ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

ซึ่งอธิการบดีจะสนับสนุนในเรื่องงานวิจัย มีการติดตามตรวจสอบได้ โดยจะมีการดำเนินงานดังนี้

Input → Process → Output → **รายงานผล**
ฝ่ายบริหาร → **สภามหาวิทยาลัย**

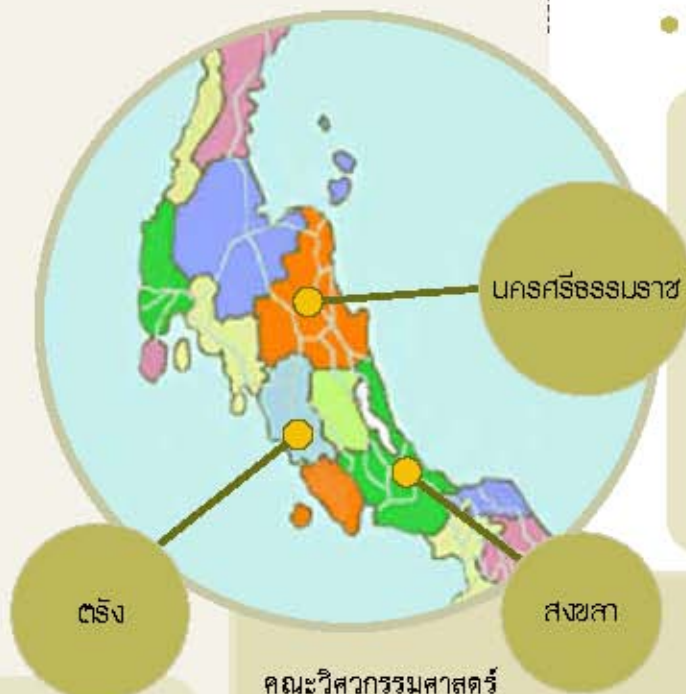
ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมธรรมภิบาลมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

ในเรื่องข้อเสนอแนะในการส่งเสริมธรรมภิบาลมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชภัฏนครราชสีมาจะมี 2 เรื่องคือ 1) การติดตามตรวจสอบ และประเมินผล และ 2) คณะกรรมการกิจการสภา ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานกรรมการ

หลักสูตรธรรมภิบาลเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ที่จัดขึ้นโดยสถาบันคลังสมองของชาติ มีส่วนช่วยให้คณะกรรมการสภาเข้าใจการสื่อสารข้อมูลต่างๆ มากขึ้น และมีความเข้าใจตรงกัน

ด้วยการพัฒนาอย่างมีศักยภาพและมีจุดยืนที่ชัดเจนมหาวิทยาลัยฯ จึงแบ่งเป็น 3 วิทยาเขต (3 จังหวัด) มีในพื้นที่ภาคใต้ ได้แก่

- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตรัตนภูมิ
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ไส้ใหญ่
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช หุ่ใหญ่
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช ขนอม
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย วิทยาเขตรัง

คณะอุตสาหกรรมเกษตร

- ผักแผ่นราชมงคล
- ข้าวยาศรีวิชัย

คณะเทคโนโลยีการจัดการ

- ธนาคารขยะ
- ชนะเลิศการแข่งขันการประกวดแผนตลาดสัปดาห์ ไอ มาร์เก็ตติ้ง แพลน

คณะสัตวแพทยศาสตร์

- เปิดการดูแลรักษาวัวชน
- โรงพยาบาลสัตว์แพทย์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง

- น้ำพริกกะปิผิง

คณะวิศวกรรมศาสตร์

- เครื่องตัดหญ้าและแยกเส้นใยเปลือกมะพร้าว
- เครื่องอัดอัฐิบล็อกประสาน ต้นทุนต่ำคุณภาพเยี่ยม
- การเพาะเห็ดโองแบบอัตโนมัติ
- เครื่องเพาะถั่วงอกอัตโนมัติระบบน้ำหมุนเวียน ประหยัด

คณะศิลปศาสตร์

- งานวิจัยประโยชน์ของป่าจากต่อ ยอดสู่การพัฒนา เรียนรู้วิถีชีวิตแปรรูปผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้ให้ชุมชน ต.ปากอ และ ต.ชะแล้ อ.สิงหนคร จ.สงขลา
- น้ำยาจากมะม่วงเบาแทนมะนาว

วิทยาลัยรัตภูมิ

- กระดาษสาจากใบสับปะรด

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- น้ำสับปะรดกระป๋อง
- แป้งสาจากต้นสาคร
- ลูกประคบร้อน-เย็น
- ยาหม่อง
- น้ำมันมะพร้าวสกัดเย็น
- ยาสมุนไพร ส้มแขก ไพร

เยี่ยมเยือน 3 สภามหาวิทยาลัย

หลักสูตรธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา ได้พาผู้เข้าร่วมหลักสูตรเข้าเยี่ยมชมสภามหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทบาทการกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัย และการปฏิรูปสภามหาวิทยาลัยด้านต่างๆ เช่น การจัดตั้งสำนักงานสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการประจำของสภามหาวิทยาลัย การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลงานของมหาวิทยาลัย เป็นต้น ตลอดจนได้เยี่ยมชมองค์การธุรกิจที่มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องบรรษัทภิบาล ดังนี้

รุ่น	วัน เดือน ปี	แลกเปลี่ยนเรียนรู้
UGP 14	31 แคม.-11 มี.ค. 2556	สภามหาวิทยาลัยมหิดล
UGP 15	5 มี.ค.-18 ก.ค. 2556	สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
UGP 16	31 ก.ค.-20 ก.ย. 2556	สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี/บมจ. ปูนซิเมนต์ไทย

UGP รุ่น 14:

● สภามหาวิทยาลัยมหิดล

6 กุมภาพันธ์ 2556 ณ อาคารสำนักงานอธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา จ.นครปฐม โดยทางหลักสูตรฯ ได้รับเกียรติจาก ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช นายกสภามหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวต้อนรับ และรับชมวีดิทัศน์แนะนำมหาวิทยาลัย พร้อมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกรรมการสภามหาวิทยาลัยมหิดล อาทิ ศ.เกียรติคุณ พญ.นิกา ตูจินดา ศ.ดร.วีระพงศ์ ปรัชญาสิทธิกุล

มศ.ดร.กุลณสรณ์ สายขุน มศ.ทพ.พีระ สิทธิอำนวย ในประเด็นต่างๆ เช่น การบริหารบุคคล การวิจัย USR ฯลฯ รวมทั้งการได้เยี่ยมชมสภาพภูมิทัศน์โดยรอบมหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา

ผลที่ได้รับจากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : ได้เรียนรู้ในหลายประเด็น เช่น การจัดตั้งสำนักงานสภาฯ การปฏิรูปและการพัฒนาสภาฯ การบริหารจัดการสภาฯ รวมทั้งการที่สภามหาวิทยาลัยมหิดลได้เปิดให้เยี่ยมชมในสถานที่และบริเวณโดยรอบของมหาวิทยาลัย โดยมีนักศึกษาเป็นผู้บรรยายข้อมูลให้กับผู้เข้าร่วมหลักสูตรฯ ทำให้ได้สัมผัสบรรยากาศจริงของมหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกรรมการสภาฯ ทำให้ผู้เข้าร่วมหลักสูตรฯ ได้ร่วมซักถามจากผู้มีประสบการณ์ตรงในการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย

UGP รุ่น 15:

● สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

12 มิถุนายน 2556 ณ อาคารจามจุรี 4 ชั้น 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทางหลักสูตรฯ ได้รับเกียรติจาก ศ.กิตติคุณ ดร.คุณหญิงสุชาติ กระนั้นนท์ นายกสภามหาวิทยาลัย กล่าวต้อนรับและบรรยายสรุป “สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ในภาพกว้างถึงการดำเนินงาน การปฏิรูปสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งได้รับเกียรติแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกรรมการสภามหาวิทยาลัย (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ทั้ง 4 ท่าน คือ 1) ดร.กอบร กฤตยาภิรม 2) น.ส.นพพร เรืองสกุล 3) ศ.กิตติคุณ ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ 4) ศ.กิตติคุณ ดร.สุจิต บุญบงการ โดยท่านกรรมการทรงคุณวุฒิเหล่านี้ทำหน้าที่

ประธานในคณะกรรมการแต่ละชุด คือ คณะวุฒยาจารย์ คณะกรรมการนโยบายวิชาการ คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการนโยบายการเงิน และคณะกรรมการนโยบายบุคลากร โดยมี รศ.นพ.เจษฎา ศรีสุพรรณ ประธานงานและอำนวยการเยี่ยมชม

ผลที่ได้รับจากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : ได้เรียนรู้ วิธีการ แนวทาง และแนวคิด รวมทั้งระบบและกระบวนการทำงานของ สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปรับใช้ในบริบทมหาวิทยาลัยของตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ การจัดการด้านบุคลากร และการจัดการการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย เป็นต้น

UGP รุ่น 16:

● สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

7 สิงหาคม 2556 ณ หน่วยประสานงาน มทส. อาคาร พญาไทพลาซ่า กรุงเทพฯ โดยทางหลักสูตรฯ ได้รับเกียรติจาก ศ.ดร.วิจิตร ศรีสุอาน นายกสภามหาวิทยาลัย กล่าวต้อนรับและ บรรยายสรุป “การปฏิรูปและแนวทางในการพัฒนา สภามหาวิทยาลัย” พร้อมทั้งได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกรรมการ สภามหาวิทยาลัย อาทิ ศ.ดร.ประสาท สีป้า อ.ดร.วุฒิ ตำนกิตติกุล และ อ.ดร.นฤมล รักษาสุข ในประเด็นการบริหารบุคคล การบริหารจัดการทรัพย์สิน การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

ผลที่ได้รับจากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : ได้เรียนรู้แนวทางและ วิธีคิด รวมทั้งระบบและกระบวนการทำงานของสภามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารีที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การดำเนินงาน ด้านบุคลากร การติดตามตรวจสอบ และประเมินผล และการจัดการ ทรัพย์สินในรูปแบบต่างๆ ของมหาวิทยาลัย เป็นต้น รวมทั้งแนวทางการปฏิรูปสภามหาวิทยาลัย โดยการประชุมร่วมสภามหาวิทยาลัย 4 แห่ง ประกอบด้วย สภามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สภามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ และสภามหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ซึ่งจัดขึ้นทุกๆ ปี ตั้งแต่ ปี 2553 เป็นต้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ให้กรรมการสภามหาวิทยาลัย

ทั้ง 4 แห่ง ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานตามผลการปฏิรูปสภามหาวิทยาลัย ร่วมกันพิจารณาผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมา พิจารณา กรอบแนวทางและแผนการดำเนินงานในรอบปีต่อไป รวมทั้ง เปิดโอกาสให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยและกรรมการประจำ สภามหาวิทยาลัย ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นกับผู้บริหารมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับสภามหาวิทยาลัย และการดำเนินงานมหาวิทยาลัยในเรื่องที่ สนใจ สำหรับในครั้งที่ 5 ประจำปี 2557 สภามหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารีจะเป็นเจ้าภาพ

● การเยี่ยมชม บมจ. ปูนซิเมนต์ไทย

7 สิงหาคม 2556 ณ บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บางซื่อ ใน 2 ประเด็นหลักคือ

ก. **บรรษัทภิบาล (Corporate Governance: CG):** พัฒนาการด้านบรรษัทภิบาลของ SCG โครงสร้างการบริหารจัดการ เพื่อความยั่งยืน และนโยบายด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีและ แนวปฏิบัติ โดย คุณชลธิา ภาณุพงศ์ ผู้จัดการพัฒนาระบบบรรษัทภิบาล

ข. **ความรับผิดชอบต่อสังคมของบริษัท (Corporate Social Responsibility : CSR) :** ภาพรวมงานด้าน CSR (สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม) รายงานการพัฒนาอย่างยั่งยืนของ SCG และการจดทะเบียนบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ระดับสากล ความร่วมมือ และงาน CSR ที่เกี่ยวกับอุดมศึกษา โดย คุณวินัส อัครสิทธิ์ถาวร ผู้อำนวยการสำนักงานสื่อสารองค์กร

ผลที่ได้รับจากแลกเปลี่ยนเรียนรู้ : ได้รับทราบถึง ประวัติความเป็นมาของบริษัท โครงสร้างองค์กร แนวปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับที่มา หลักการ และแนวทางการสื่อสารในองค์กร การจัด ทำจรรยาบรรณ (Code of Conduct) ทั้งของกรรมการบริษัท และพนักงาน การเสริมสร้างการทำงานอย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ ในประเด็น CSR ได้รับทราบเกี่ยวกับการจัดทำรายงาน Sustainability Report พัฒนาการของการเข้าจดทะเบียนใน DJSI (Dow Jones Sustainability Index) และการจัดรูปแบบการดำเนินการ CSR ของ บริษัท 4 รูปแบบ ซึ่งในอนาคตจะมุ่งเน้นการทำ CSR ผ่านพนักงาน ในองค์กร และในรูปแบบ in the process CSR

สำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Office of Suan Sunandha Rajabhat University Council

ประวัติความเป็นมา

ด้วยบทบาทและอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย จำเป็นต้องมีหน่วยงานมารองรับทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ซึ่งแต่เดิมหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดังกล่าว คืองานเลขานุการ กองกลาง สำนักงานอธิการบดีต่อมาสภามหาวิทยาลัยได้เห็นความสำคัญของการกิจของสภามหาวิทยาลัย นำองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

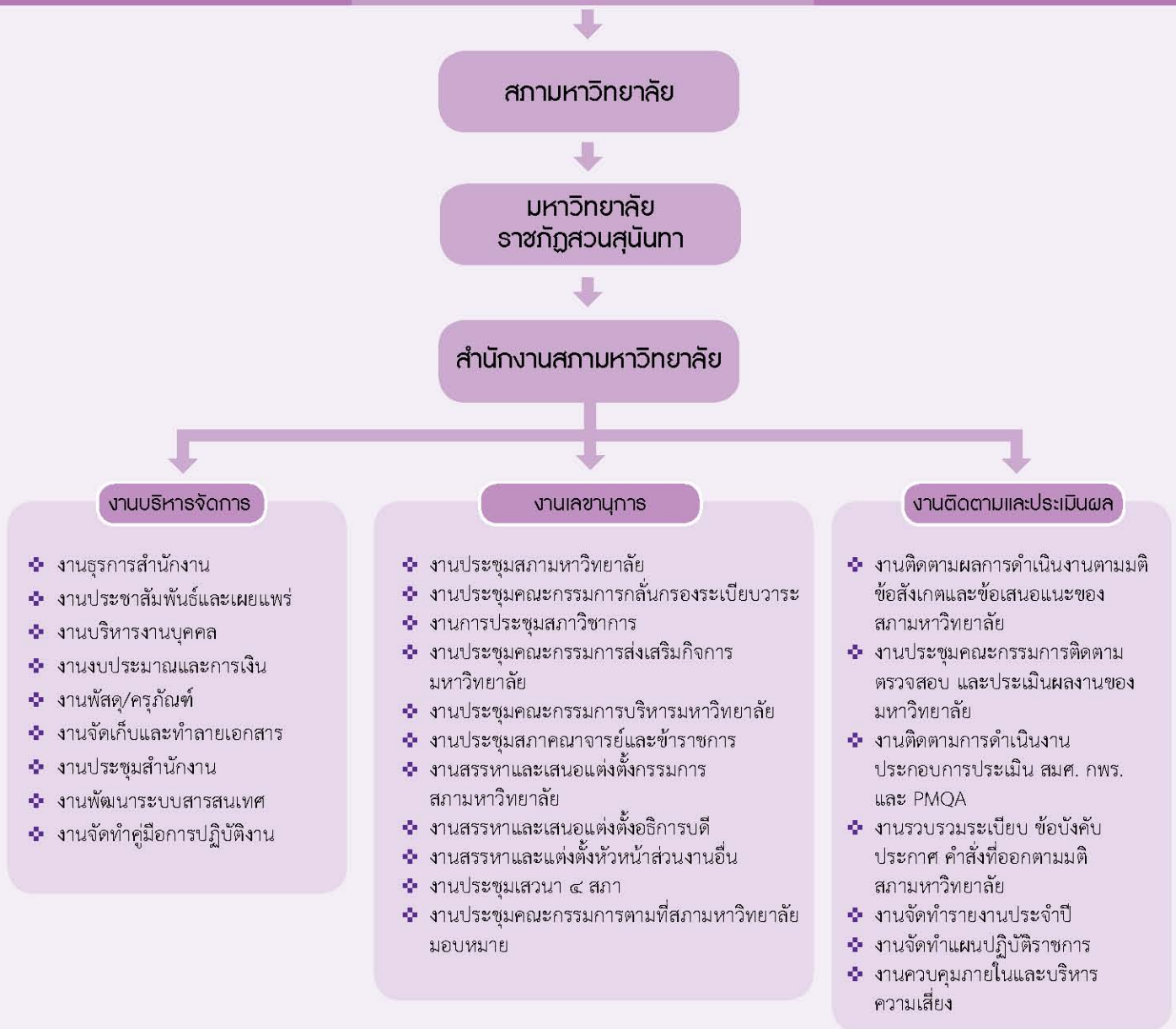
สภามหาวิทยาลัยจึงมีมติให้จัดตั้งสำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และมหาวิทยาลัยประกาศให้มีสถานะเป็นหน่วยงานที่มีฐานะเทียบเท่างาน ด้วยพัฒนาการและความเจริญก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย ซึ่งดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดตั้งหน่วยงานวิชาการและหน่วยงานสนับสนุนวิชาการเพิ่มขึ้น จำนวนนักศึกษาและบุคลากรเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ภารกิจในการรองรับและสนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้นด้วย ประกอบกับกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ๑๕ ปี ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๖๕) กำหนดแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการและธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาไว้ว่า ควรจัดให้มีสำนักงานของสภามหาวิทยาลัย มีเลขานุการสภามหาวิทยาลัย สร้างระบบการจัดวางระการประชุมที่โปร่งใสก้าวหน้า มีเนื้อหาเชิงนโยบายควบคู่กับการอนุมัติวาระเชิงบริหาร มีระบบการกลั่นกรองวาระเพื่ออนุมัติ รับทราบ และทักท้วง การติดตามความก้าวหน้า และผลการปฏิบัติตามมติ

ของสภามหาวิทยาลัย ทั้งนี้ ต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้การทำงานของฝ่ายบริหารและสำนักงานสภามหาวิทยาลัยปลอดความขัดแย้ง

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว จึงสมควรให้มีการจัดตั้ง “สำนักงานสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา” เป็นหน่วยงานหนึ่งของมหาวิทยาลัยภายใต้การกำกับของสภามหาวิทยาลัย ที่มีฐานะเทียบเท่าสำนักงาน เพื่อรองรับการดำเนินงานตามภารกิจของสภามหาวิทยาลัยและเป็นการรวมงานที่มีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกับภารกิจของสภามหาวิทยาลัยด้วย

โครงสร้างองค์กร

โครงสร้างการบริหารงาน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อรองรับสนับสนุนการประชุมและภารกิจของสภามหาวิทยาลัยให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๒. เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการประชุมตามภารกิจของมหาวิทยาลัย
๓. ประสานงาน ควบคุมดูแลกิจการทั่วไป ติดตามผล ประเมินผลตามนโยบายและทิศทาง แผนงาน ยุทธศาสตร์และพันธกิจของมหาวิทยาลัยและสภามหาวิทยาลัย
๔. ติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ได้รับมอบจากสภามหาวิทยาลัย เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานเป็นไปตามนโยบายที่สภามหาวิทยาลัยกำหนดและนำผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายมารายงานสภามหาวิทยาลัยเพื่อรับทราบ
๕. ติดตามการปฏิบัติงานของคณะกรรมการหรืออนุกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งแล้วรายงานสภามหาวิทยาลัย ทั้งนี้ เพื่อให้การประชุมสภามหาวิทยาลัยประชุมเฉพาะเรื่องนโยบายและเรื่องที่เป็นสาระสำคัญอันเป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัย

ขอบเขตงาน

สำนักงานสภามหาวิทยาลัย มีหน้าที่ด้านการบริหารงานของสภามหาวิทยาลัย เป็นศูนย์กลางในการเสนอเรื่องของหน่วยงานต่างๆ ต่อสภามหาวิทยาลัย ตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย ดังนี้

๑. กลั่นกรองเรื่องที่จะต้องนำเสนอสภามหาวิทยาลัยทุกเรื่องให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งเปรียบเทียบเรื่อง

ที่เคยเสนอหรือสภามหาวิทยาลัยได้มีมติมาก่อน ตลอดจนเสนอข้อกฎหมายหรือระเบียบวิธีปฏิบัติให้สภามหาวิทยาลัยสามารถวินิจฉัยได้

๒. ประสานงานการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับฝ่ายกฎหมายของมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอความเห็นเกี่ยวกับการร่างข้อบังคับ รวมทั้งปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการออกระเบียบหรือข้อบังคับของสภามหาวิทยาลัย เพื่อประกอบการวินิจฉัยของสภามหาวิทยาลัย หรือนายกสภามหาวิทยาลัย หรือเสนาธิการ สภามหาวิทยาลัย แล้วแต่กรณี
๓. ศึกษา วิเคราะห์ และประมวลมติของสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งติดตามผลการปฏิบัติตามมติสภามหาวิทยาลัยที่มอบหมายให้มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานของมหาวิทยาลัยนำไปปฏิบัติและรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานต่อสภามหาวิทยาลัยตามระยะเวลาที่กำหนด

บทสัมภาษณ์
รศ.พิศณุ พูนเพชรพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถือว่าเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งแรกที่จัดตั้งสำนักงานสภามหาวิทยาลัย ที่มีสถานะเป็นหน่วยงานภายในเทียบเท่าสำนัก มีพันธกิจเป็นหน่วยงานของสภามหาวิทยาลัยที่กำกับดูแลการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย ติดตามการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย หน้าที่ของฝ่ายเลขานุการสภามหาวิทยาลัย นอกจากปฏิบัติตามพันธกิจที่กฎหมายกำหนดแล้ว ยังต้องพยายามศึกษาหาความรู้ใหม่ เทคนิค วิธีการเพื่อปฏิบัติภารกิจตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมายให้ดีที่สุด สถาบันคลังสมองแห่งชาติ จึงเป็นองค์กรที่ให้ความรู้ แนวคิด เทคนิควิธีการ มาเป็นแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการที่ดีของสำนักงานสภามหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยประสานเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้บริหาร คณาจารย์ และบุคลากรของมหาวิทยาลัยให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย ที่เป็นผู้กำหนดนโยบายกำกับดูแลการบริหารจัดการมหาวิทยาลัย เพื่อให้สวนสุนันทาเป็นมหาวิทยาลัยคุณภาพชั้นนำเพื่อปวงชนและสามารถแข่งขันได้ทั้งในประเทศและสมาคมอาเซียนอย่างสมความภาคภูมิ

“ความสับสนและผลสัมฤทธิ์ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ”

ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสุวาน

ตีพิมพ์บทความจาก <http://www.wichitlikhit.com>

นับตั้งแต่มีการจัดตั้ง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยแรก คือ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อ 22 ปีที่ผ่านมา กำเนิดของมหาวิทยาลัยรูปแบบนี้ แม้จะมีความชัดเจนในหมู่นักวิชาการและนักบริหารมหาวิทยาลัยส่วนหนึ่ง แต่อีกหลายส่วน รวมทั้งนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ยังได้แสดงความสับสนอยู่บ่อยครั้งในความหมาย สถานภาพของมหาวิทยาลัย ผลที่จะเกิดกับนักศึกษา คณาจารย์ บุคลากร และประชาชน รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ของมหาวิทยาลัยว่าจะได้ผลดีกว่ามหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการแค่ไหนเพียงใด ถ้าจะพัฒนาระบบบริหารมหาวิทยาลัยรูปแบบนี้ให้ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์จำเป็นต้องจัดความสับสน และแสดงสัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม

เรื่องที่ยังมีความสับสน ประกอบด้วย

1 ทำไมจึงเรียกว่า “มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ” ในเมื่อมหาวิทยาลัยของรัฐเดิมอยู่ในสังกัดของหน่วยงานของรัฐ คำว่า “ในกำกับ” กับ “ในสังกัด” มีความหมายแตกต่างกันอย่างไร ความเคยชินของคนไทยเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ รับรู้กันอยู่ว่ามี 2 แบบ คือ ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ เมื่อมีรูปแบบที่ 3 จึงใช้คำว่า “ในกำกับ” หมายความว่า เป็นหน่วยงานของรัฐที่อยู่ในกำกับของรัฐมนตรีกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง แต่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ มีความเป็นอิสระมากกว่าส่วนราชการ หน่วยงานในกำกับของรัฐในปัจจุบันมีมากกว่ามหาวิทยาลัย อาทิ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย รวมทั้งองค์การมหาชนที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542

2 เมื่อไม่เข้าใจความหมายของข้อ (1) ทำให้บุคคลบางกลุ่มเข้าใจว่า มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน เนื่องจากเมื่อรัฐอนุญาตให้เอกชนตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน รัฐก็มีหน้าที่กำกับดูแลให้จัดการศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ

3 ความเข้าใจผิดในข้อ (2) ทำให้เข้าใจไปว่า ค่าเล่าเรียนแพง เพราะรัฐไม่ให้การอุดหนุนเงินงบประมาณ มหาวิทยาลัยในกำกับจะต้องหารายได้เอง จะเลี้ยงตัวได้ก็จะต้องเก็บค่าเล่าเรียนแพง จะเป็นความบังเอิญหรือไม่ไม่อาจคาดเดาได้ ในช่วงแรกที่เปิดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ประเทศไทยเผชิญกับการขาดแคลนกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เช่น แพทย์ วิศวกรรมศาสตร์ ฯลฯ และค่าใช้จ่ายในการให้การศึกษา ระดับปริญญาในสาขาเหล่านี้จะสูงกว่าสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ การกำหนดค่าหน่วยกิตและค่าบำรุงจึงสูงกว่าสาขาดังกล่าว ทำให้มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่เปิดสอนในสาขาวิชาขาดแคลนต้องกำหนดค่าหน่วยกิตสูงตามไปด้วย ทั้งๆ ที่ค่าใช้จ่ายที่เรียกเก็บจากนักศึกษาในสาขาเดียวกันกับที่เรียนในมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการอยู่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน เรื่องนี้มีผลการวิจัยยืนยันว่าอัตราค่าเล่าเรียนของมหาวิทยาลัยของรัฐในสาขาวิชาเดียวกันอยู่ในอัตราที่ไม่แตกต่างกันมาก ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐหรือมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการ

4 นักศึกษาและ คณาจารย์บางส่วนของมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการหลายแห่ง คัดค้านการปรับเปลี่ยน

“บุคลากรของมหาวิทยาลัยหลายแห่ง
ยังไม่แน่ใจในความต่อเนื่องของนโยบาย
รัฐบาลที่จะสนับสนุนมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐตลอดไป ถ้าเป็นเช่นนั้น
จะกระทบต่อความมั่นคงของบุคลากร
เมื่อเทียบกับมหาวิทยาลัยที่เป็น
ส่วนราชการ เรื่องนี้ พ.ร.บ. จัดตั้ง
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐทุกฉบับ
ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า เงินอุดหนุนทั่วไปนั้น
รัฐพึงจัดสรรให้แก่มหาวิทยาลัย
โดยตรงเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับ
ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำเนินการ
ตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยและ
การพัฒนามหาวิทยาลัยเพื่อการจัดการ
และการประกันคุณภาพการศึกษา”

เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เนื่องจากเกรงว่าจะ
เก็บค่าเล่าเรียนแพงขึ้น และจะกระทบโอกาสทาง
การศึกษาของนักศึกษาโดยเฉพาะผู้มีฐานะยากจน
เรื่องนี้ได้มีการตราไว้ในกฎหมายจัดตั้งมหาวิทยาลัยใน
กำกับของรัฐหลายฉบับ เพื่อให้หลักประกันโอกาส
ทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์
ความว่า “มหาวิทยาลัยต้องส่งเสริมและสนับสนุน
ผู้ที่มหาวิทยาลัยรับเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย
และนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์อย่างแท้จริง
ให้มีโอกาสเรียนจนสำเร็จปริญญาตรี...”

5 บุคลากรของมหาวิทยาลัยหลายแห่งยังไม่แน่ใจ
ในความต่อเนื่องของนโยบายรัฐบาล ที่จะสนับสนุน
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐตลอดไป ถ้าเป็นเช่นนั้นจะ
กระทบต่อความมั่นคงของบุคลากร เมื่อเทียบกับ
มหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการ เรื่องนี้ พ.ร.บ. จัดตั้ง
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐทุกฉบับได้บัญญัติไว้
ชัดเจนว่า “เงินอุดหนุนทั่วไปนั้น รัฐพึงจัดสรรให้แก่
มหาวิทยาลัยโดยตรงเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับ
ค่าใช้จ่าย ที่จำเป็นในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์
ของมหาวิทยาลัยและการพัฒนา มหาวิทยาลัยเพื่อการ
จัดการและการประกันคุณภาพการศึกษา

ในกรณีที่รัฐบาลได้ปรับเงินเดือน เงินประจำตำแหน่ง
ค่าตอบแทน หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดให้แก่ข้าราชการ
ให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุน
ทั่วไปเพิ่มเติมให้แก่มหาวิทยาลัยในสัดส่วนเดียวกัน
เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้พนักงานมหาวิทยาลัยด้วย”

6 การพัฒนาระบบบริหารมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
ต้องการเวลา ภาวะผู้นำ ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากร
ทุกฝ่าย และความสนับสนุนอย่างจริงจังจากรัฐบาล
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจะประสบความสำเร็จ
ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ จัดระบบและ
กระบวนการทำงาน รวมทั้งการปรับตัวของบุคลากร
โดยใช้ระยะเวลาหนึ่ง มหาวิทยาลัยที่เป็นมหาวิทยาลัย
ในกำกับของรัฐมาตั้งแต่แรก จะมีความคล่องตัว
ในการพัฒนาระบบบริหารมากกว่า เพราะไม่ต้องปรับเรือ
หรือเลิกกติกาเก่า สามารถสร้างกติกาใหม่ได้ตั้งแต่เริ่มต้น

ผลสัมฤทธิ์ของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

ในช่วง 22 ปี นับแต่มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในกำกับของ
รัฐ มักจะมีคำถามเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลเปรียบเทียบระหว่าง
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐกับมหาวิทยาลัยที่เป็นส่วนราชการ
โดยคาดหวังว่ามหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐควรจะมีผลสัมฤทธิ์ใน
การทำการกิจดีกว่า สิ่งที่ตั้งเป้าหมายไว้ คือ มหาวิทยาลัยในกำกับ
ของรัฐควรจะมีบรรลุความเป็นเลิศในทุกภารกิจดีกว่ามหาวิทยาลัย
ที่เป็นส่วนราชการ ข้อเปรียบเทียบนี้อาจจะเร็วเกินไป เนื่องจาก
ประเทศไทยเพิ่งจะมีมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ เมื่อ 22 ปีที่แล้ว
เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐตั้งแต่แรกเพียง 5 แห่ง ตั้งมาเกิน
10 ปีเพียง 6 แห่ง นอกนั้นเพิ่งจะปรับเปลี่ยนจากมหาวิทยาลัย
ที่เป็นส่วนราชการมาเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

แต่เท่าที่พอจะเปรียบเทียบและอ้างอิงได้ ก็คือ การประเมิน
และคัดเลือกมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ 9 แห่งของสำนักงาน
คณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีมหาวิทยาลัย
ที่เป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ตั้งแต่ก่อตั้ง 1 แห่ง คือ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ดำเนินการเพียง 19 ปี และ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ซึ่งปรับเปลี่ยนมาเป็น
มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐเมื่อปี พ.ศ. 2541 ก็ได้รับเลือก
โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาให้เป็นมหาวิทยาลัย
วิจัยแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ควรจะมีการวิจัยเพื่อเปรียบเทียบ
ผลสัมฤทธิ์ของมหาวิทยาลัย 2 รูปแบบนี้ หรือเพื่อการประเมินผล
สัมฤทธิ์ตามภารกิจทุกด้านของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ
โดยเฉพาะให้เป็นรูปธรรมต่อไป

การเรียนรู้บูรณาการพลังสาม: หัวใจอุดมศึกษา

ศาสตราจารย์ นพ.วิจารณ์ พานิช

<http://www.gotoknow.org/blog/council>

คำสำคัญ: The Heart of Higher Education

บันทึก ๒๐ ตอนนี้ได้จากการตีความหนังสือ The Heart of Higher Education: A Call to Renewal เขียนโดยผู้มีชื่อเสียง ๒ ท่าน คือ Parker J. Palmer และ Arthur Zajonc ซึ่งเมื่อผมอ่านคร่าวๆ แล้ว ก็บอกตัวเองว่า นี่คือข้อเสนอสู่การเรียนรู้เพื่อเป็นคนเต็มคนที่มี “พลังสาม” เข้มแข็ง คือ สมองใจ และวิญญาณ (Head, Heart, Spirit) หรือพูดด้วยคำที่ฮิตในปัจจุบัน คือ การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงจากภายในตน (Transformative Learning)

แม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะเน้นเสนอการเปลี่ยนแปลงในระดับอุดมศึกษา แต่ผมมีความเชื่อว่าจะต้องใช้กับการศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการศึกษาตลอดชีวิต และตัวผมเองก็ต้องการนำมาใช้ฝึกปฏิบัติเองด้วย

ผมตั้งเป้าหมายในการอ่านและตีความหนังสือเล่มนี้ออกบันทึกลงบล็อก ชุดเรียนรู้บูรณาการพลังสาม ว่าต้องการเจาะหาแนวทางทำให้จิตตปัญญาศึกษา เข้าสู่การศึกษาระดับสากล เพื่อให้คนไทยมีทักษะจิตตภาวนาบูรณาการอยู่ในทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ เป็นส่วนหนึ่งของทักษะชีวิต

การเรียนรู้บูรณาการ (สมองใจ และวิญญาณ) พัฒนา ๓ ด้านไปพร้อมๆ กัน และส่งเสริมเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ในภาษาอังกฤษเรียกว่า Integrative Learning ในบางที่เรียกว่า Transformative Learning ซึ่งแปลเป็นไทยได้ ๒ แบบ ว่า (๑) การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน คือเปลี่ยนจากติดลัทธิชาตญาณสัตว์ เป็นมีจิตใจสูง ซึ่งมีมนุษย์ทุกคนบรรลุได้ บรรลุได้ในฐานะบุคคลทางโลก ไม่ต้องเข้าวัด หรือไม่ต้องบวช (๒) เป็นการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง หรือออกมา ภายในตน ตรงกันข้ามกับการเรียนรู้แบบรับถ่ายทอดความรู้มาจากภายนอก

ตอนที่ ๒ การเรียนรู้บูรณาการคืออะไร

ในบทที่ ๑ ของหนังสือข้อบท คือ Toward a Philosophy of Integrative Education ผู้เขียนคือ Parker J. Palmer อธิบายโต้แย้งคำกล่าวหาว่าการเรียนรู้บูรณาการ (เช่น Service learning, Action Research, Small-Group Process, Learning

Community) ทำให้เรียนได้ไม่ลึกซึ้ง โดยอธิบายปรัชญาของการเรียนรู้ที่ลึกกว่าเป็นความเข้าใจว่า “ความรู้” ทุกอย่างเป็นสมมติทั้งสิ้น ภาษาอังกฤษเรียกว่า Relational คือขึ้นอยู่กับตัวผู้สังเกตหรือรับรู้

ผมขอเพิ่มเติมว่า การเรียนรู้บูรณาการที่ดีที่สุดคือ PBL (Project-Based Learning) เขาอธิบายเรื่องความรู้ฝังลึกในตัวคน (Personal/Tacit Knowledge) ที่เสนอไว้โดย Michael Polanyi เมื่อกว่า ๕๐ ปีมาแล้ว กับความรู้แจ้งชัด (Explicit Knowledge) ที่เราเข้าใจกันดีแล้วในสังคมไทย

ดังนั้น การเรียนรู้บูรณาการหลายศาสตร์ ที่มาบรรจบกันที่การนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในสถานการณ์จริง จึงเป็นการเรียนรู้บูรณาการที่เราไม่สงสัยกันอีกต่อไป ผมคิดว่า เราไม่ควรเสียเวลาถกเถียงกันในภาคปฏิบัติที่ชัดเจนแล้วว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ต้องเรียนโดยการลงมือทำ (Learning by Doing)

และจากมุมมองของการจัดการความรู้ การเรียนรู้แบบบูรณาการต้องบูรณาการระหว่างความรู้ฝังลึก/ความรู้ปฏิบัติ และความรู้แจ้งชัด/ความรู้ทฤษฎีด้วย นี่หนังสือไม่ได้ว่า ผมว่าเอง

ผมตีความสาระเรื่องธรรมชาติของการเรียนรู้ที่ Palmer เขียนแบบนักสังคมศาสตร์และนักปรัชญาให้ง่ายขึ้นว่า การเรียนรู้คือการฝึกการรับรู้และการตีความสิ่งต่างๆ รอบตัว (และไกลตัว) โดยไม่จำเป็นต้องตีความเหมือนกับที่คนอื่นตีความไว้แล้ว โดยที่เป็นที่เข้าใจกันว่าการตีความทุกแบบเป็นสมมติ (Relational) ทั้งสิ้น

ผมชอบที่ผู้เขียนบอกว่า การเรียนการสอนต้องไม่ใช่กระบวนการแบบกลไก ในลักษณะถ่ายน้ำใส่ถัง น้ำ คือความรู้ ถึงคือ สมอง ถ้าใช้กระบวนการที่ผิดเช่นนั้น ครูจะทำหน้าที่ผิด คือ เน้นถ่ายทอดความรู้ การเรียนรู้ที่แท้จริงเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ที่นักศึกษา/นักเรียนได้รับจากครู เพื่อนๆ และสิ่งแวดล้อมรอบตัว

และผมยังชอบมาก ที่ผู้เขียนบอกว่า กระบวนการเรียนรู้ ต้อง “เอาจริงเอาจัง” ท่านใช้คำว่า Rigorous และยกตัวอย่างความเอาจริงเอาจังว่า แสดงให้เห็นโดยพฤติกรรมของนักศึกษาที่ลูกชั้นบอกครูว่า ตนเองไม่เห็นด้วยกับครูในประเด็น...หรือไม่เห็นด้วยกับเพื่อนที่กล่าวว่า...หรือลูกชั้นสารภาพว่าที่เรียนมา ๒ สัปดาห์นั้น ตนไม่รู้ว่าพูดกันเรื่องอะไร

การที่นักศึกษาจะกล่าวคำข้างบนได้ นักศึกษาต้องคิดและต้องหาวิธีพูดให้สุภาพ เหล่านี้คือส่วนหนึ่งของการเรียนรู้อย่างเอาจริงเอาจัง

มีอยู่ตอนหนึ่ง ที่ผู้เขียนบอกว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการ ถูกกำหนดว่าเป็นการเรียนรู้ที่มั่ว (เขาใช้คำว่า Messy อยู่ตอนต้นบทที่ ๒) ซึ่งเป็นความจริงหากมองจากมุมที่เราคุ้นเคยกับการเรียนที่ละรายวิชา แต่หากมองตัวอย่างจริงในบ้านเรา ที่กลุ่มโรงเรียนกระแสทางเลือก เช่น โรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา โรงเรียนเพลินพัฒนา เป็นต้น จะเห็นว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนดีกว่า ที่สำคัญคือ เป็นคนเต็มคนกว่า แต่ครูต้องเปลี่ยนพฤติกรรมจากสอนไปเป็น “คุณอำนวย” หรือโค้ช

ในที่สุดแล้ว การเรียนรู้เป็นวิถีชีวิต เป็นกระบวนการเพื่อการดำรงชีวิต ซึ่งในยุคปัจจุบันต้องเน้นการเรียนรู้เพื่อการดำรงชีวิตร่วมกัน ทำให้มองว่า การเรียนรู้มีมิติด้านคุณธรรม (หัวใจ) อยู่ด้วย

ตอนที่ ๕ กักกอเชื่อมโยงกันเป็นองค์รวม

ในบทที่ ๔ ของหนังสือชื่อบทคือ Attending to Interconnection, Living the Lesson ผู้เขียนคือ Arthur Zajonc เป็นเรื่องความเข้าใจความสัมพันธ์แบบพึ่งพากัน (Interdependence) ระหว่างมนุษย์ และระหว่างมนุษย์กับสรรพสิ่งแบบไม่รู้ตัว

● ความเป็นองค์รวม

เดิมจะเข้าใจอะไร ต้องแยกมาศึกษาเพียงส่วนเดียวได้ กระบวนทัศน์แยกส่วน เช่น มีเทอร์โมมิเตอร์เราสนใจเพียงอุณหภูมิ เพราะสมัยก่อนเครื่องมือทำความเข้าใจมีความสามารถต่ำ เราจึงเข้าใจได้เพียงระบบง่าย ๆ เวลาที่เทคโนโลยีก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้เราเข้าใจระบบที่ซับซ้อน และปรับตัวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เราเข้าใจว่า ภูมิอากาศ สังคม เศรษฐกิจ ระบบประสาท เป็นองค์รวมที่มีความสัมพันธ์ภายในระบบที่ซับซ้อน ไม่สามารถทำความเข้าใจแบบแยกส่วนได้

แต่คนในปัจจุบัน มักเข้าใจผิดเรื่อง “องค์รวม” ว่าหมายถึงการนำชิ้นส่วนมาประกอบกัน เช่น ระบบสุริยจักรวาล หมายถึง

การมีพระอาทิตย์ ดาวเคราะห์ สะเก็ดดาว (Asteroids) ดาวหาง ยึดโยงอยู่ด้วยกันด้วยแรงโน้มถ่วง นั่นเป็นความเข้าใจผิด อันเกิดจากโลกทัศน์แยกส่วนแล้วเอาชิ้นส่วนมาประกอบเข้าด้วยกัน

“องค์รวม” ที่แท้จริง มีลักษณะสำคัญ ๒ อย่าง คือ Entanglement กับ Emergence

Entanglement เป็นปรากฏการณ์ทางฟิสิกส์ ที่เมอ่านในหนังสือไม่ค่อยเข้าใจ ค้นในวิกิพีเดียก็ยังไม่ชัด เตว่าเป็นสภาพที่เมื่ออนุภาค (เช่น โฟตอน) ๒ อนุภาคมาจับคู่กัน จะเกิดสภาพ “องค์รวม” ของสองอนุภาค ที่ไม่ใช่ ๒ อนุภาคที่เหมือนกันอยู่ด้วยกัน เป็นสภาพที่สูงขึ้นได้ด้วยการทดลอง

Emergence เข้าใจง่ายและอธิบายง่ายกว่ามาก ด้วยกรณีการรวมตัวกันของอะตอม ไฮโดรเจน (H) กับออกซิเจน (O) ได้เป็น H₂O คือน้ำ ก๊าซไฮโดรเจน รวมตัวกับก๊าซออกซิเจน ได้เป็นของเหลว คือน้ำ เป็น “การผุดบังเกิด” ของคุณสมบัติใหม่ ที่ไม่ใช่ผลรวมของคุณสมบัติเดิม

สรุปได้ว่า “องค์รวม” ที่แท้จริงไม่ได้มีคุณสมบัติเป็นผลบวกของชิ้นส่วน แต่มีคุณสมบัติใหม่ผุดบังเกิดขึ้น

● การเรียนการสอนว่าด้วยประสบการณ์และความเชื่อมโยง

ตั้งแต่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการ เป็นเวลา ๗๐๐ ปีมาแล้วที่มนุษย์เราสร้างความรู้และเรียนรู้ด้วยยุทธศาสตร์ลดทอนความซับซ้อน (Reductionism) ด้วยการแยกส่วน กระบวนทัศน์แยกส่วน ที่เน้นความรู้สมมติ จึงฝังรากลึกอยู่ในอารยธรรมมนุษย์

แต่บัดนี้อารยธรรมมนุษย์ได้ก้าวมาไกลจนเข้าสู่ยุค “ก้าวข้าม” กระบวนทัศน์แยกส่วน ไปสู่กระบวนทัศน์ใหม่ที่เป็นองค์รวม การเรียนรู้ที่ดีจึงต้องทำให้นักศึกษาเข้าสู่โลกทัศน์องค์รวมได้โดยวิธีการที่ไม่ยาก คือ เรียนโดยการปฏิบัติในสถานการณ์จริง ซึ่งตามหลักของ 21st Century Learning เรียกว่า Learning by Doing วิธีการที่ใช้คือ PBL-Project-Based Learning ก็จะได้ประสบการณ์ และเชื่อมโยงศาสตร์แยกส่วนโดยไม่รู้ตัว

the butterfly effect

นอกจากเชื่อมโยงศาสตร์แยกส่วนโดยลงมือทำแล้ว ก็ต้องลงสมองคิดด้วย โดยการทบทวนไตร่ตรองหลังทำที่เรียกว่า Reflection หรือ AAR (After Action Review) โดยเอาทฤษฎีหรือความรู้แยกส่วนมาตีความปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำโครงการ ก็จะได้เรียนรู้ทั้งมิติที่ลึกของความรู้แยกส่วน และมีมิติที่เชื่อมโยงของความรู้องค์รวม

ในความเห็นของผม การเรียนรู้ที่ดีต้องเรียนทั้งความรู้แยกส่วนและความรู้องค์รวม เรียนเป็นเนื้อเดียวกัน ให้ส่งเสริม (Synergy) ซึ่งกันและกันความรู้หรือความรู้บูรณาการอยู่กับชีวิตจริง ความรู้แยกส่วนอยู่กับวิชา นักศึกษาควรได้เรียนทั้ง ๒ อย่าง แต่ต้องเรียนแบบให้วิชาจับใจหรือสนองชีวิตจริง

ผมขอย้ำว่า การเขียนบันทึกชุดเรียนรู้บูรณาการนี้ ผมไม่ได้เขียนตามหนังสือ The Heart of Higher Education เสมอไป หลายส่วนผมอ่านหนังสือแล้วเขียนใหม่ตามความเข้าใจของผม นี่คือการฝึก Paraphrasing ของผม

การเรียนรู้แบบองค์รวมนี้จะทำให้นักเรียน/นักศึกษาเข้าใจสภาพความจริงที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (และของธรรมชาติ/จักรวาล) และรู้ว่าการกระทำโดยตนเองที่เป็นคนตัวเล็กๆ อาจก่อผลยิ่งใหญ่ต่อสังคมได้ ในลักษณะ “เด็ดดอกไม้สะเทือนถึงดวงดาว” หรือ “ผีเสื้อกระพือปีก เกิดลมสลาตัน” (อ่าน <http://www.oknation.net/blog/print.php?id=272298>) เข้าใจความเชื่อมโยงถึงกัน (Interconnectedness) ระหว่างตนเองกับผู้อื่น และในขณะเดียวกัน ก็เข้าใจข้อจำกัดของตนว่าตนเป็นเพียงส่วนเล็กน้อยเดียวของ “องค์รวม” ที่เรียกว่าจักรวาล

PBL ที่ดีคือ Service Learning ซึ่งหมายถึงการให้หิมนักศึกษาทำโครงการที่มีเป้าหมายรับใช้ชุมชน สังคม หรือหน่วยงาน นักศึกษาจะได้เรียนรู้ความเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกับสภาพจริงในชุมชน สังคม หรือหน่วยงาน

ครูหิมนไตร่ตรอง ปรัชญาหรือ หาทาทางเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้และวิชาในมหาวิทยาลัยเข้ากับชีวิตผู้คนภายนอก เกิดความเคารพเห็นคุณค่าซึ่งกันและกันได้เสมอ เป็นการเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยกับชุมชนหรือสังคมที่มีคุณค่ายิ่ง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าในโครงการใด วิชาใด

● ความเป็นสหวิทยาการ และการเรียนรู้ด้วยใจ

ผมอ่านหนังสือตอนนี้แล้วตีความระหว่างบรรทัดว่า ผู้เขียนต้องการบอกว่า ทุกวิชา สามารถจัดการเรียนรู้ให้เป็นบูรณาการได้และคิดเองต่อว่า การเรียนรู้บูรณาการจัดได้อย่างน้อย ๔ แนว คือ (๑) เรียนแยกวิชา แล้วครูบูรณาการวิชาให้นักศึกษาดู (ฟัง) หรือครูชวนนักศึกษาอภิปรายว่าวิชาเหล่านั้นบูรณาการในชีวิตจริง หรือสภาพจริงอย่างไร (๒) เรียนแบบโครงการ (PBL-Project-Based Learning) ตามด้วย AAR และ (๓) ให้นักศึกษาฝึกกระบวนการจัดตั้งปัญหาศึกษา และเขียนบันทึกสั้นๆ ประจำวันว่าวิชาต่างๆ ที่เรียนในวันนั้น ตนได้เรียนเชื่อมโยงกับชีวิตของผู้คนในสังคม และชีวิตของตนเอง โดยเฉพาะชีวิตในอนาคตอย่างไร (๔) จัดกิจกรรมนอกหลักสูตร หยิบยกประเด็นน่าสนใจ หรือมีข้อถกเถียงในสังคมปัจจุบัน มาทำความเข้าใจและถกเถียงกัน โดยอาจเชิญวิทยากรภายนอกที่ทำงานในเรื่องนั้นๆ มาให้ข้อมูล

ผู้เขียนแนะนำว่า คนเราควรมีโอกาส หยุด ทบทวน ไตร่ตรอง ซึ่ซม ฯลฯ แล้วเขียนบันทึกประจำวัน จนเป็นนิสัย ติดตัวไปตลอดชีวิต จะได้เรียนรู้จัดตั้งปัญหา และเรียนรู้บูรณาการ โดยอัตโนมัติเป็นคุณต่อชีวิต และต่อสังคมอย่างยิ่ง

นี่คือกุศโลบาย ที่ช่วยให้การเรียนรู้ “พลังสาม” (สมอง ใจ และวิญญาณ) เกิดขึ้นได้ในทุกรูปแบบของการเรียนรู้ ในทุกวิชาที่เรียน สถาบันอุดมศึกษาไทยน่าจะได้ทดลองเคล็ดลับนี้ และจัดทำเป็นโครงการวิจัยการเรียนรู้ เป็น Scholarship of Instruction และ Scholarship of Learning ในบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย

ประเด็นที่นักศึกษาฟังเข้าใจ ก็คือ ทั้งความรู้แยกส่วน (เชิงลึก แยกสาขาวิชา) และความรู้บูรณาการ (สหสาขา) ต่างก็มีคุณค่า นักศึกษาต้องเรียนรู้ความรู้ทั้ง ๒ แบบ และเรียนรู้โดยจัดโครงสร้างความรู้ขึ้นภายในตน ให้พร้อมใช้ทันทั่วทั้งที่สถานการณ์จริง ในปัจจุบัน (ฝึกฝน) และในชีวิตจริงข้างหน้า

● รู้จริงสู่จินตนาการ

การเรียนรู้ต้องนำไปสู่การรู้จริง ไม่ใช่แค่รู้ผิวเผิน หรือรู้เป็นส่วนๆ กระจัดกระจาย จะบรรลุเป้าหมายนี้ได้ ต้องมีการเรียนรู้หลายแบบประกอบกัน ต้องเรียนโดยตั้งคำถามที่หลากหลาย เรียนในหลายมิติทั้งจากภายในและจากภายนอก ให้โลกเปิดเผยต่อตัวผู้เรียนจากหลายฉาก หลายแง่มุม

การเรียนรู้โดยกระบวนการจินตนาการ เป็นสิ่งท้าทายทั้งต่อครู (ว่าจะจัดการเรียนรู้อย่างไร) และต่อนักศึกษา (ว่าจะฝึกทักษะอย่างไรให้ตนเอง) ในชีวิตจริงของผม พบว่าการปรับใจ ปรับบรรยากาศให้ตนเองใช้ทั้งจินตนาการ และใช้วิชาการให้เสริมส่ง (Synergy) กัน เป็นสภาวะที่สนุกสนานอย่างยิ่ง

หัวข้อย่อเนื้ออาจตั้งชื่อให้โรแมนติก ได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้แห่งรัก (Epistemology of Love) โดยที่คำว่ารัก ไม่ได้มีความ

หมายถึงเกี่ยวข้องกับเรื่องทางเพศ เป็นความรักบริสุทธิ์ ด้วยจิตบริสุทธิ์ หรือจิตแห่งพรหม หรือจิตแห่งโพธิ์ เมื่อการฝึกจิตไปได้ถึงขั้นนี้ การเรียนรู้จะยกระดับขึ้นไปอีกมิติหนึ่ง

เป็นมิติที่คนธรรมดาฝึกฝนให้ไปถึงได้ ไม่ใช่พรหมแดนที่ “คนพิเศษ” หรือ “ผู้วิเศษ” เท่านั้นที่เข้าถึงได้ เป็นพรหมแดนของ “วิธีรู้” (How We Know) และ “สิ่งที่รู้” (Hey We Know) มิติใหม่ คือวิธีตั้งคำถามด้วยใจอย่างใคร่ครวญ หรือใคร่ครวญหาคำตอบ (Contemplative Inquiry) ที่เมื่อฝึกฝนอย่างถึงขนาด จิตจะสงบนิ่ง และรับรู้สิ่งที่ละเอียดอ่อนยิ่งได้

เชื่อมโยงสู่วิธีการเรียนรู้ด้วยจินตนาการ (Epistemology of Imagination) ซึ่งปฏิเสธรูปธรรม และการแยกตัวระหว่างผู้เรียนกับสิ่งที่เรียนรู้ เปลี่ยนไปเป็นนามธรรมและความใกล้ชิด เป็นหนึ่งเดียวระหว่างผู้เรียนกับสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ ใกล้ชิดอย่างสงบและใจถึงกันจนผู้เรียน “ได้ยิน” สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ “บอก” นั่นคือ มีการสื่อสารรับรู้ระหว่างกัน ในมิติแห่งความสลับที่แตกต่างจากการสื่อสารตามปกติ คือ “สื่อสารด้วยใจอย่างใคร่ครวญ” (Contemplative Communication-ผมนึกศัพท์นี้ขึ้นเอง)

คนเราควรได้ฝึกเรียนรู้ทั้งวิธีคิดแบบวิเคราะห์ (Analytic) และวิธีคิดแบบใคร่ครวญ (Contemplative) ให้มีทักษะใช้วิธีคิดทั้ง ๒ แบบ นำไปสู่ทักษะเรียนรู้บูรณาการ

การเรียนรู้แนวตั้งคำถามด้วยใจอย่างใคร่ครวญ มีขั้นตอน ๗ ขั้นตอน ตามลำดับ คือ

- **ความเคารพ (Respect)** เมื่อเราเคารพความเป็นบุคคลนั้น หรือสิ่งนั้น หรือเหตุการณ์นั้น เราก็จะไม่ปฏิเสธที่จะรับรู้ และเรียนรู้ทุกแง่มุม เราจะมีพื้นฐานจิตใจที่เปิดรับ
- **ความละเมียดละไม หรืออ่อนโยน (Gentleness)** ต่อสิ่งที่ต้องการรับรู้และเรียนรู้ ไม่ใช่เข้า “สกด” หรือ “เค้น” เอาความรู้ออกมา
- **ความใกล้ชิด (Intimacy)** ซึ่งตรงกันข้ามกับวิทยาศาสตร์ กระแสหลัก ที่เรียนรู้โดยการแยกตัวออกมาจากปรากฏการณ์ หรือสิ่งของที่ต้องการเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้ “เป็นรูปธรรม” (Objective) แต่การเรียนรู้แบบบูรณาการด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เน้นการเข้าไปสัมผัส และเป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์หรือสิ่งนั้น เพื่อให้ได้ “ข้อมูลจากภายใน”
- **การยอมรับความเสี่ยง (Vulnerability)** จากการที่เราเปิดรับ ซึ่งรวมทั้งผลกระทบจากเหตุการณ์ บุคคล หรือสิ่งของที่เราต้องการเรียนรู้ เราจึงต้องมีท่าทีพร้อมยอมรับ ความเสี่ยง ความไม่แน่นอน ความไม่ชัดเจน ที่จะต้องเผชิญ
- **การมีส่วนร่วม (Participation)** การเรียนรู้จึงเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนรู้ และสิ่งที่ต้องการเข้าไปเรียนรู้ ปฏิสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างสองฝ่าย จะค่อยๆ เปิดเผยจากชั้นนอก แล้วค่อยๆ ลึกขึ้นๆ ไปสู่ชั้นใน

- **การเปลี่ยนแปลงขั้นรากฐาน (Transformation)** จากการยอมรับสภาพตามความเป็นจริง และการเป็นส่วนหนึ่งของกันและกัน หรือปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทำให้สิ่งที่อยู่ภายนอกตัวเรา เคลื่อนสู่ภายใน เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นรากฐานภายในตัวเรา ตัวเรากับสิ่งที่เราต้องการเรียนรู้ กลายเป็นหนึ่งเดียว การเปลี่ยนแปลงขั้นรากฐาน หมายความว่ามุมมองต่อโลกต่อชีวิตเปลี่ยนไป

- **สว้างแจ้งจินตนาการ (Imaginative Insight)** เป็นสภาพการเรียนรู้ตามการรับรู้ใกล้ชิด เป็นภาพสะท้อนของวิธีตั้งคำถาม และบริบทของคำถาม เราตระหนักว่าการเรียนรู้นี้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ครบวงจร ๗ ขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ในวงจรแรกพร้อมที่จะเลื่อนไหลสู่วงจรรอบต่อไป เพื่อความเข้าใจที่กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น เป็นวงจรไม่รู้จบ

จะเห็นว่า การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญนี้ เกิดจากการเข้าไปสัมผัสรับรู้อย่างใกล้ชิดของหลายมุม หลายมิติ เป็นเวลานาน ค่อยๆ จงกงามความรู้ขึ้นมา ให้เกิดสภาพ “รู้รอบ รู้ลึก และรู้จริง” ไม่ใช่อยู่ๆ ก็เรียนรู้ได้พรวดพราด

เมตตาการุณาที่ต้นรู้

วิธีการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ตามหลักสูตร และการเรียนรู้ตามอัธยาศัยจะค่อยๆ กลายเป็นวิถีชีวิต กลายเป็นจริยธรรม ผู้เขียนเชื่อว่าการคิดอย่างมีคุณธรรม และการประพฤติปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม เกิดจากการเรียนรู้แบบบูรณาการ ความเมตตาการุณาจะก่อเกิดขึ้น เมื่อนักศึกษาไม่ใช่เพียงเรียนรู้ด้วยปัญญา แต่เรียนรู้ด้วยใจไปพร้อมๆ กัน

ในการเรียนรู้บูรณาการ ครูและนักศึกษาเรียนรู้ไปด้วยกัน อย่างใกล้ชิด ทั้งทางใจ หัวใจ และวิญญาณ ในที่สุดทั้งนักศึกษาและครูเกิดการเปลี่ยนแปลง

ตอนที่ ๖ ประสพการณ์ การใคร่ครวญ และการเปลี่ยนแปลง จากภายในตน

ในบทที่ ๕ ของหนังสือชื่อบทคือ Experience, Contemplation, and Transformation ผู้เขียนคือ Arthur Zajonc เป็นเรื่องการเข้าสู่คุณค่าที่แท้จริงของการศึกษา

รูปแบบของการศึกษาที่ใช้กันในปัจจุบัน ไม่ทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์เต็มที่ ไม่ทำให้เข้าถึงคุณค่าที่แท้จริงของการศึกษา คือการเปลี่ยนแปลงระดับรากฐาน และการเปลี่ยนแปลงแบบจงกงามขึ้นภายในตน

การศึกษาในปัจจุบัน ละเลยมิติด้านจิตวิทยาพัฒนาการ (Developmental Psychology) ความยืดหยุ่นของสมอง

หรือระบบประสาท (Neuroplasticity) และจิตสำนึกที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์สองทาง (Intersubjective Formation of Consciousness) เราไม่ได้มองนักเรียนนักศึกษาเป็นมนุษย์ที่กำลังเจริญงอกงาม แต่หลอมมองเป็นภาชนะสำหรับรับถ่ายทอดความรู้

การเรียนรู้แบบที่ใช้กันในปัจจุบัน เรียกว่าแบบรับถ่ายทอดความรู้ (Informative Learning) แต่แบบที่เป็นเป้าหมายของหนังสือเล่มนี้ คือ แบบเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง (Transformative Learning)

ศ.ชาอี๋ยงค์ อ้างถึงพัฒนาการทางจิตวิทยาการเรียนรู้ ๖ ขั้นตอนที่เสนอโดย Robert Kegan ได้แก่ The Incorporative stage (ขั้นตอนที่ ๐), The Impulsive Stage (ขั้นตอนที่ ๑), The Imperial Stage (ขั้นตอนที่ ๒), The Interpersonal Stage (ขั้นตอนที่ ๓), The Institutional Stage (ขั้นตอนที่ ๔) และ The Inter-Individual Stage (ขั้นตอนที่ ๕) โดยที่ ๓ ขั้นตอนหลังเป็นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

นักศึกษาเข้าเรียนมหาวิทยาลัย โดยมีพัฒนาการถึงขั้นที่ ๓ ซึ่งอาจเรียกว่า มีพัฒนาการถึง Social Mind (Interpersonal Stage) ซึ่งหมายความว่า นักศึกษาได้สร้างความรู้ความเข้าใจภายในตนด้านโครงสร้างการเรียนรู้ (Cognitive Structures) สุนทรียะ ประเพณี ข้อกำหนดความประพฤติ และความคาดหวังของผู้อื่น ทำให้ความคิดและความประพฤติของนักศึกษาแต่ละคนสะท้อนกระบวนการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงภายใน และระบบศีลธรรมที่นำไปสู่การแสวงหาความหมายต่อโลกและต่อชีวิต

นักศึกษาที่พัฒนาการทางจิตวิทยา ก้าวหน้าถึงขั้นที่ ๓ จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างไม่ยากลำบาก แต่พัฒนาการของนักศึกษายังไม่ถึงที่สุด ยังต้องพัฒนาไปให้ถึงขั้นตอนที่ ๔ คือ Self-Authoring Mind คือมีความสามารถคัดเลือกปรับแต่งความคิดและความรู้ที่หลากหลาย นำมาสร้างเป็นความรู้ของตนเองระหว่างครึ่งถึงสองในสามของคน พัฒนาไม่ถึงขั้นตอนที่ ๔ นี้ โดยที่จริงๆ แล้ว อุดมศึกษาควรมีความรับผิดชอบเอื้อให้บัณฑิตทุกคนบรรลุการพัฒนาตนถึงระดับนี้ซึ่งก็คือ ระดับที่กำกับดูแลกระบวนการเรียนรู้ของตนเองได้

และในที่สุดเข้าสู่ขั้นตอนสุดท้ายคือ ขั้นตอนที่ ๕ คือ Self-Transforming Mind คือ สภาพที่บุคคลนั้นมีข้อคิดเห็นของตนเองต่อเรื่องต่างๆ และข้อคิดเห็นนั้นมีได้หลายแง่มุม รวมทั้งอาจมีแง่มุมที่ขัดกันเอง และที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเทศะ

คือในขั้นตอนที่ ๕ คนเราจะเสมือนมีหลายตัวตนในคนๆ เดียว มองความขัดแย้งเป็นความยึดติดกับแนวคิดแบบเดียว อยู่กับกระบวนการเปลี่ยนแปลงตนเอง (Transformative Process) มากกว่าอยู่กับผลของการพัฒนาตัวตน (Formative Product) Kegan บอกว่ามีคนจำนวนน้อยมากที่พัฒนาได้ถึงขั้นนี้

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม การเรียนรู้ผ่านปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จึงเป็นวิธีเรียนรู้ที่ทรงพลังที่สุด นี่คือ ที่มาของการเรียนเป็นทีม ทั้งใน PBL ของนักศึกษา/นักเรียน และใน PLC ของครู

● กระบวนการเรียนรู้แห่งการเปลี่ยนแปลงภายในตน

กระบวนการเรียนรู้ที่ใช้กันในปัจจุบันอ่อนแอ และแยกส่วนเกินไป ที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ในระดับที่บูรณาการและลึกซึ้งไปถึงมิติด้านจิตใจ เกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายในตน อย่างที่เสนอโดย Kegan, Mezirow, Kohlberg และนักวิชาการท่านอื่นๆ

การศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงในระดับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ จากเรียนวิชาแยกส่วน เป็นเรียนโลกที่ซับซ้อน คือ เปลี่ยนจากกระบวนทัศน์ Simple Fragments สู่กระบวนทัศน์ Complex Systems นักศึกษาต้องได้เรียนรู้ภายใต้หลักการของความเป็นจริงที่ซับซ้อน ไม่ใช่เพียงภายใต้สาระวิชาแยกส่วนอย่างที่ใช้กันในศตวรรษที่ ๑๙ และ ๒๐

การเปลี่ยนแปลงภายในตนที่เป็นเป้าหมายของการศึกษามองในมุมหนึ่ง ก็คือ การเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของผู้เรียนนั่นเอง โดยที่การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดอย่างช้าๆ ไม่สามารถเกิดได้จากการเรียนคาบเดียวหรือครั้งเดียว แต่เรียนได้โดยวิธี “ใส่ใจ” นำเอาข้อสงสัย ประสบการณ์ เข้ามาใส่ใจไว้ในใจ นำไปทดลองใช้ในการฝึกฝนตนเองจากการลงมือปฏิบัติ เพื่อทำโครงการและในการคิดไตร่ตรอง (AAR) ในที่สุด “คำตอบ” หรือการบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ก็จะมาเอง

การเรียนรู้เพื่อบรรลุขั้นตอนที่ ๕ ของ Kegan คนเราต้องฝึก “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” หรือเห็นอกเห็นใจคนอื่นที่อยู่ในฐานะหรือสถานการณ์แตกต่างจากตน (Empathy) นั่นคือ ต้องฝึกจินตนาการ และฝึกเห็นอกเห็นใจคนอื่นไปพร้อมๆ กัน

คนที่บรรลุ Self-Transforming Mind เข้าถึงสภาพที่มีหลายมิติ และมีความสามารถเปลี่ยนแปลงปรับตัวได้ของมนุษย์

● การเรียนรู้ (จาก) ประสบการณ์

การเรียนรู้ (จาก) ประสบการณ์ (Experiential Learning) ในที่นี้ มีความหมายที่ลึกซึ้ง ไม่ใช่การเรียนรู้จากประสบการณ์แบบที่เราแยกตัวออกจากประสบการณ์ แต่เป็นการเรียนรู้ในสภาพที่ตัวเรากับประสบการณ์หลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว และเรา “สัมผัส” ปรากฏการณ์นั้นจากภายใน สมอง ใจ และวิญญาณของเราและจากประสบการณ์เช่นนั้น เราเกิดการเรียนรู้แบบเปลี่ยนแปลงจากภายในตน

ตามปกติการเรียนรู้ (จาก) ประสบการณ์ มักเกิดขึ้นในโอกาสพิเศษ นอกมหาวิทยาลัยในการเรียนแบบทำโครงการหรือเรียนแบบให้บริการ (In-Service Learning) เมื่อผ่านประสบการณ์แล้ว นักศึกษารวมกลุ่มกันทำกระบวนการทบทวน

“การเรียนรู้แบบที่ใช้กันในปัจจุบัน เรียกว่า
แบบรับถ่ายทอดความรู้ (Informative
Learning) แต่แบบที่เป็นเป้าหมายของ
หนังสือเล่มนี้คือ แบบเปลี่ยนแปลงภายใน
ตนเอง (Transformative Learning)”

สะท้อนความคิด (Reflection) หรือ AAR การมีศูนย์บริการในชุมชน ให้นักศึกษาหมุนเวียนไปเรียนรู้ (จาก) ประสบการณ์จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบเปลี่ยนแปลงจากภายในตนได้ง่ายขึ้น

และผมเชื่อว่าเทคนิคของการเรียนรู้แบบนี้ ที่มีให้เรียนที่ ศูนย์จิตตปัญญาศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล และที่อื่นๆ เช่น เทคนิคสุนทรียสนทนา เทคนิคเรื่องเล่าไร้พาลัง เทคนิคถามอย่าง ชื่นชม (Appreciative Inquiry) เป็นเทคนิคที่ช่วยให้บรรลุ การเรียนรู้แบบเปลี่ยนแปลงจากภายในตน

- การเรียนรู้โดยการใคร่ครวญ

การเรียนรู้ (จาก) ประสบการณ์ สามารถนำมาใช้ในชั้นเรียนตามปกติได้ โดยชะลอความเร็วในการเรียนลงและให้นักศึกษามีเวลาทำกระบวนการทบทวนสะท้อนความคิดร่วมกัน โดยทำได้ในทุกวิชา ทุกสาขาอาชีพ ให้นักศึกษาทำสุนทรียสนทนา แลกเปลี่ยนความรู้สึกในคุณค่าของประสบการณ์การเรียนรู้ แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ด้านในที่เกิดขึ้นจากการได้สัมผัสกับกระบวนการเรียนรู้นั้นๆ

ผมเชื่อว่าการเรียนรู้แบบ PBL ตามด้วย Reflection หรือ AAR โดยครมึ่เทคนิคในการทำหน้าที่ **“คุณอำนวย”** ที่ดีเป็นคำถามที่มีชีวิตเชื่อมโยงกับชีวิตจริง เชื่อมโยงกับคุณค่าในชีวิตอนาคตจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบเปลี่ยนแปลงจากภายในตนได้อย่างมีพลังรวมทั้งสามารถสร้างแรงบันดาลใจ สร้างพลังในชีวิตและการเรียน

- มีติด้านจิตวิญญาณในนักศึกษาอุดมศึกษา

สถาบัน HERI (Higher Education Research Institute) แห่ง UCLA ได้ทำวิจัยเรื่องการเรียนรู้ในมิติด้านจิตวิญญาณในอุดมศึกษา ด้วยความเป็นห่วงว่าในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาเอาใจใส่แต่การเรียนด้านนอก ไม่สนใจการเรียนรู้อันได้แก่เรื่องคุณค่า ความเชื่อ ภูมิภาวะทางอารมณ์ ความเข้าใจตนเอง และด้านจิตวิญญาณ

แต่ผลการวิจัยในนักศึกษากว่า ๑ แสนคน อาจารย์กว่า ๔ หมื่นคนจากมหาวิทยาลัย ๔๐๐ แห่ง ใช้เวลา ๕ ปี ให้ผลตรง

กันข้าม คือ มีการให้ความสำคัญแก่มิติการเรียนรู้ด้านในมากกว่าที่คิดมาก คือ ร้อยละ ๘๐ ของนักศึกษาปี ๑ กว่า ๑ แสนคน บอกว่าตนสนใจเรื่องจิตวิญญาณ และร้อยละ ๔๒ ตอบแบบสอบถามว่าตนใช้ชีวิตโดยมีการปฏิบัติทางจิตวิญญาณ และเมื่อนักศึกษาเหล่านี้เลื่อนชั้นไปเรียนชั้นปีที่ ๓ ตัวเลขเพิ่มเป็นร้อยละ ๕๐ มากกว่าสองในสามของนักศึกษาบอกว่า ตนต้องการให้มหาวิทยาลัยอำนวยความสะดวกหรือจัดการเรียนรู้ด้านจิตวิญญาณ

- มีติด้านจิตวิญญาณในอาจารย์มหาวิทยาลัย

ผลการวิจัยของ HERI ที่กล่าวข้างต้นในกลุ่มอาจารย์
ได้ผลไปในทางเดียวกับในนักศึกษา แต่มีความแปรปรวนสูงกว่า
โดยอาจารย์บอกว่าการเรียนให้ได้คุณค่า ความหมาย และปณิธาน
ชีวิต มีความสำคัญและตนได้ส่งเสริมอยู่แล้ว แต่วิธีดำเนินการ
ไม่ชัดเจน

สรุปได้ว่า ในสหรัฐอเมริกา นักศึกษามีความต้องการ
การเรียนรู้ในมิติด้านจิตวิญญาณมาก แต่สถาบันอุดมศึกษาไม่มี
การตอบสนองอย่างเป็นระบบและจริงจัง

ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะระบบอุดมศึกษาไม่มีวิธีจัดผังวิชาการ
ที่ผิดคือ เอาเรื่องวิทยาศาสตร์ และเรื่องศาสนา จิตใจ ไว่ผัง
ตรงกันข้ามกัน จารีตในการศึกษาค้นหาความจริงอยู่ฝั่งตรงกัน
ข้ามกับความเชื่อ ดังนั้น มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันเพื่อการ
ค้นหาความจริง จึงไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับศาสนา

ศ.ชಾಯงค์ ผู้เขียนบทนี้ บอกว่าตนทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยในเรื่องความเชื่อเป็นเรื่องส่วนตัวนั้น ท่านเห็นด้วย มหาวิทยาลัยที่ไม่ใช่ขององค์การศาสนา ไม่ควรเข้าไปยุ่งกับความเชื่อทางศาสนา แต่ศาสนากับมิติทางจิตวิญญาณไม่ใช่สิ่งเดียวกัน มิติทางจิตวิญญาณเป็นคุณสมบัติของความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด

วิทยาศาสตร์กับจิตวิญญาณมีส่วนเชื่อมต่อกัน คือ Cognitive Spirituality การปฏิบัติฝึกภาวนา มองเห็นได้ว่าทำให้มีการเปลี่ยนแปลงภายในตัวบุคคล นอกจากนั้นการศึกษาด้านประสาทวิทยาศาสตร์ ยืนยันว่าในขณะที่ปฏิบัติภาวนา มีการเปลี่ยนแปลงของกระแสไฟฟ้าในสมอง

- มีติด้านจิตวิญญาณในอุดมศึกษาในปัจจุบัน

การเรียนรู้ระดับปริญญาตรี เป็นการวางรากฐานชีวิต การเป็นผู้ใหญ่ มิติด้านจิตวิญญาณเป็นส่วนหนึ่งของรากฐาน นั้น มิทินี้รวมถึงการภาวนา สุนทรียะ ความรู้เชิงศีลธรรม เพื่อวาง รากฐานชีวิตที่มีความหมาย และมีปณิธานความมุ่งมั่น

เก็บตก...งานสัมมนามหาวิทยาลัยเพื่อความยั่งยืนอย่างสร้างสรรค์ (A Creatively Sustainable University)

ผศ.ดร.กิติกร จามรดุสิต

รองคณบดีฝ่ายบริหารการวิจัย สร้างเครือข่าย และธรรมาภิบาล
คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

เมื่อวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2556 ที่ผ่านมา ผมได้มีโอกาสเข้าร่วมงานสัมมนาทางวิชาการ University Governance Programme, The 4th UGP Forum เรื่อง มหาวิทยาลัยเพื่อความยั่งยืนอย่างสร้างสรรค์, A Creatively Sustainable University ซึ่งจัดโดยสถาบันคลังสมองของชาติ วัตถุประสงค์หลักของการจัดการเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และวิธีปฏิบัติที่ดีของมหาวิทยาลัยเพื่อการก้าวสู่ความยั่งยืน

โดยมีการผสมผสานทั้งวิทยากรภาคภาษาอังกฤษ Dr.Stefanos Fotiou จาก United Nation Environmental Programme (UNEP) ที่บรรยายเรื่องของ Sustainability beyond Governments: Social and Environmental Responsibility เนื้อหาโดยสรุปผมเพิ่งจะเข้าใจว่าการเข้าสู่ความยั่งยืนคงต้องเริ่มต้นที่ตนเอง อีกอย่างที่ผมได้จากการบรรยายในช่วงดังกล่าวนี้คือ การบริโภคจากฝั่งของผู้บริโภคเป็นของแท้!!! สร้างผลกระทบทั้งในด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมที่สูงกว่าฝั่งของการผลิตนั้นอาจเป็นเหตุผลที่ทำไมจึงมีการพยายามผลักดันแนวคิดของ Sustainable Consumption and Production (SCP) ก็เป็นไปได้

ในช่วงเช้าหลังจากการบรรยายของวิทยากรจาก UNEP ก็เป็นเวทีเสวนาในหัวข้อ Sustainable Campus: What, Why, and How to? Lesson Learned from International Sustainable Campus Network (ISCN) Conference 2013 โดยวิทยากรรับเชิญ 3 ท่าน ได้แก่ รศ.เกศินี วิฑูรชาติ ผศ.ดร.ปริญญา เทวานิมิตกุล และอาจารย์ปราณีศุ บุญคำ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมการประชุม ISCN ที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อกลางปีที่ผ่านมา ช่วงนี้เราได้รับประสบการณ์จากการจัดประชุม ISCN รวมถึงกรณีศึกษา มหาวิทยาลัยที่ยั่งยืนจากต่างประเทศที่ได้รับรางวัลในงานประชุม

ดังกล่าว รวมถึงแนวนโยบายและการปฏิบัติของมหาวิทยาลัย ธรรมชาติเพื่อก้าวเข้าสู่มหาวิทยาลัยที่ยั่งยืน

ช่วงบ่ายเริ่มต้นด้วยการบรรยายจากวิทยากรรับเชิญอีกท่านที่ถือได้ว่าเป็น ปรมาจารย์ด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ท่านหนึ่งคือ **ท่านอาจารย์ ดร.ไชยยศ บุญญากิจ** ที่มาด้วยหัวข้อ สถานการณ์ความยั่งยืนของประเทศไทย การบรรยายของอาจารย์ไชยยศ พยายามชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์การบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ และการปลดปล่อยของเสียที่เพิ่มขึ้นของทุกประเทศในอาเซียนจากความพยายามในการเติบโตของฝั่งภาคการผลิต และการบริโภค นอกเหนือจากไปกว่านั้นท่านยังเสนอทางออกด้วยการเพิ่มประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจ (Eco-Efficiency) และทั้งทำด้วยข้อเสนอแนะที่พยายามจุดไฟให้กับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยพยายามก้าวเข้าสู่ความยั่งยืนให้ได้ด้วยเพราะภาคสถาบันการศึกษาเป็นแหล่งของการพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ที่สำคัญของสังคม

ช่วงสุดท้ายเป็นเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติเพื่อการพัฒนาและประสบการณ์โดยวิทยากร 3 ท่าน จาก 3 มหาวิทยาลัย ได้แก่ **อาจารย์นิพนธ์ ลาวัณย์ไกรวิท** จากมหาวิทยาลัยกรุงเทพที่ได้ให้มุมมองของการพัฒนา Green University จากการผสมผสานแนวคิดเชิงสิ่งแวดล้อมและเศรษฐศาสตร์ด้วยหลักการของต้นทุนและการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Cost and Value) **ผศ.สุชาติ ไชยสวัสดิ์** จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่นำเสนอประสบการณ์การพัฒนา Green University ด้วยแนวทางการปลูกจิตสำนึกสีเขียว Green Hearts ให้กับบุคลากรและนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย โดยเป็นนโยบายจากผู้บริหารสู่บุคลากรและนักศึกษา **ศ.พญ.สุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์** จากมหาวิทยาลัยมหิดล เล่าให้ฟังถึงประสบการณ์การพัฒนา

มหาวิทยาลัยสู่ความยั่งยืนด้วยแนวคิด Eco-University ซึ่งทั้งนี้ตัวผมเองก็ได้รับเกียรติให้เป็นผู้ดำเนินรายการในช่วงเสวนาภาคบ่ายดังกล่าวด้วย

สิ่งที่ผมประมวลได้จากการสัมมนาดังกล่าวตลอดทั้งวันทั้งในภาคการบรรยาย และเวทีเสวนาทั้งสองช่วง ผมคิดว่า

Key Success Factors ที่สำคัญของการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความยั่งยืนคงต้องประกอบด้วยความร่วมมือของสองส่วนสำคัญที่ผมเรียกว่าส่วนของ Software และ Hardware อันประกอบด้วย

ส่วน Software ได้แก่

- นโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหารมหาวิทยาลัย (Clear Policy)
- การบูรณาการจากภาคส่วนต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยและการข้ามศาสตร์ (Integration)
- การปรับทัศนคติ และการสร้างความตระหนัก (Mindset and Awareness)
- การสร้างแรงกระตุ้นให้กับบุคลากรและนักศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Student and Staff Engagement for Long Life Learning)
- การลงทุน (Investment)

ส่วนของ Hardware ได้แก่

- โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ และสาธารณูปโภค (Physical and Infrastructure)
- นวัตกรรม และเทคโนโลยี (Innovation and Technology)
- เครื่องมือเพื่อการจัดการ (Management Tools)

ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่ได้จากการดำเนินงานร่วมกันของทั้งสองส่วนคงต้องการการติดตามตรวจสอบ (Monitoring) และการประเมินผล (Evaluation) ด้วยตัวชี้วัดที่เหมาะสม สามารถเปรียบเทียบ (Benchmarking) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาต่อยอดได้ อีกสิ่งที่ผมประมวลได้จากการเวทีเสวนาก็คือ **แนวทางการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความยั่งยืนนั้นไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน อาจมีความ**

คล้ายกันได้บ้างแต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอัตลักษณ์และบริบทที่แตกต่างของแต่ละมหาวิทยาลัยเป็นสำคัญ

ท้ายสุดผมเองได้พยายามกระตุ้นผู้เข้าร่วมงานในการก่อตัวเป็นกลุ่มที่มี Chemistry ตรงกันในเรื่องของความพยายามพัฒนามหาวิทยาลัยไทยสู่ความยั่งยืน โดยในเบื้องต้นผมเองจะได้

พยายามสร้างพื้นที่ทางสารสนเทศเพื่อให้เป็น Room สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งชื่อของกลุ่มน่าจะเป็น Thailand University Social Responsibility and Sustainability Network (T-USR&SN) ทั้งนี้น่าจะรวมถึงความพยายามที่จะหนุนเสริมให้มหาวิทยาลัยไทยเริ่มเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม โดยผมเองอาจมีการนำตัวชี้วัดประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจมาประยุกต์ใช้ เพื่อการประเมินความยั่งยืนของมหาวิทยาลัยไทย ซึ่งไม่แน่ว่าครั้งอาจจะมีการจัดอันดับมหาวิทยาลัยที่ยั่งยืนของไทยด้วยตัวชี้วัดในอนาคตอันใกล้ก็ได้ ทั้งนี้ผู้ที่สนใจเข้าร่วมขอให้อดใจรออีกนิดหนึ่ง แล้วผมจะแจ้งให้ทราบถึงพื้นที่เพื่อการแลกเปลี่ยนดังกล่าวครับ

ท้ายสุดผมต้องขอขอบคุณสถาบันคลังสมองของชาติที่เป็นตัวกลางในการจัดเวทีดังกล่าว ซึ่งผมรอเวทียาวนานแล้วด้วยหวังว่า สถาบันการศึกษาที่เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับสังคมจะเริ่มหันมาเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นภาคปฏิบัติอย่างจริงจังซะทีครับ!!!

เก็บตกจาก... 18th WACE World Conference on Cooperative & Work-Integrated Education. Durban, South Africa

สุกิจ อุดินทุ

รองประธาน ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม บริษัท ไมเนอร์อินเตอร์เนชันแนล จำกัด มหาชน
รองประธาน CSR Club ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

เมื่อวันที่ 24-27 มิถุนายนที่ผ่านมา ผมได้รับเกียรติให้เข้าร่วมการประชุมสหกิจศึกษาโลกครั้งที่ 18 ที่นครเดอแบน ประเทศแอฟริกาใต้ โดยปีนี้มีหัวข้อว่า “WIL-Power: Fueling the Future Workforce” โดยมี อธิการบดี คณบดี นักวิชาการ อาจารย์ และนักศึกษามหาวิทยาลัยต่างๆ จากทั่วโลก รวมทั้งหน่วยงานด้านนโยบายของภาครัฐ และตัวแทนนักธุรกิจมาร่วมประชุมในครั้งนี้ด้วยเกือบ 500 คน

ผมเรียนรู้ว่า การร่วมมือกันในการพัฒนาสหกิจศึกษาในระดับโลกนั้น มีมานานกว่า 20 ปีแล้ว โดยมีนักการศึกษาที่มองเห็นการเชื่อมโยงในสมัยนั้นพยายามจะพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคการศึกษา และภาคธุรกิจในการร่วมกันพัฒนานักศึกษา ซึ่งนักการศึกษาเหล่านี้มีทั้งความรู้ด้านทฤษฎีจากมหาวิทยาลัย และมีประสบการณ์จากการเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ส่งผลให้ศึกษาที่จบออกมาจะมีความพร้อมและเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการ และตลาดแรงงานมากกว่า นักศึกษาที่มีแต่ปริญญาที่ไม่เคยทำงานเลย

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างมหาวิทยาลัยกับภาคธุรกิจ ก็ยังพัฒนาไม่เร็วนัก มีปัญหาหลายๆ อย่าง ตั้งแต่กฎระเบียบต่างๆ ของมหาวิทยาลัย นโยบายของรัฐ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของภาคธุรกิจ การร่วมมือกันส่วนใหญ่เริ่มจากสาขาวิชาชีพ เช่น ช่างในสาขาต่างๆ ช่างกล โยธา ไฟฟ้า ประปา คอมพิวเตอร์ การทำอาหาร และจัดการภัตตาคาร การโรงแรม เป็นต้น

จากทัศนคติ มุมมองของนักศึกษาและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่มักคิดว่า การเรียนด้านวิชาชีพ จบไปแล้วจะได้เริ่มงานจากระดับปฏิบัติการเป็นงานต่ำต้อย มีโอกาสการเติบโตในองค์กรมีน้อยกว่า จึงมักหันไปเลือกเรียนวิชาบริหารทั่วไป คิดว่าเมื่อได้รับปริญญาแล้ว

จะได้ทำงานบริหารที่มีโอกาสเติบโตในองค์กรมากกว่า ซึ่งที่จริงแล้ว นักศึกษาเหล่านั้นมีความพร้อมในการทำงานน้อยกว่านักศึกษาที่เรียนในระบบ Work Integrated Learning มาก ซึ่งปัจจุบันพิสูจน์แล้วว่านักศึกษาที่มีประสบการณ์ด้านอาชีพมีความต้องการของตลาดมากกว่า และมีอัตราการตกงานน้อยกว่า

ในระหว่างการประชุมได้มีทั้งอาจารย์และนักวิชาการจากนานาประเทศ ได้นำเสนองานวิจัย แนวความคิด และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องนี้กันอย่างกว้างขวางในประเด็นต่างๆ อาทิ โอกาสการจ้างงาน ทักษะชีวิต การพัฒนาคุณภาพแรงงาน การศึกษาต่อ งานวิจัยและพัฒนา นวัตกรรม ความพร้อมในการเข้าสู่ตลาดแรงงาน การเรียนรู้เรื่องจิตอาสาและการพัฒนาชุมชน การร่วมมือกับภาคธุรกิจ และการพัฒนาหลักสูตรร่วมที่เหมาะสมกับปัจจุบัน ซึ่งทำให้เราทราบว่าสหกิจศึกษา มีความสำคัญกับนักศึกษา สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน ความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ และความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่างๆ อย่างมาก

ผมมีโอกาสได้ร่วมบรรยายให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาฟังในหัวข้อ “Business University Forum & the Economic Community: Building a Sustainable Platform for

Cooperative Education” ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองจากภาคธุรกิจในการจ้างงานนักศึกษา ผมขอให้ผู้ร่วมสัมมนา ยกขึ้นว่า ท่านใดมาจากภาคธุรกิจบ้าง ปรากฏว่ามีนักธุรกิจที่มาร่วมสัมมนาประมาณสิบกว่าคน ซึ่งน้อยกว่า 5% ของผู้ร่วมประชุม และผมสรุปได้ว่า การพัฒนาด้านความร่วมมือระหว่างภาคการศึกษาและภาคธุรกิจยังขาดประสิทธิภาพและต้องพัฒนาอีกมาก

ผมเรียนที่ประชุมว่า ท่านอาจารย์สมัยใหม่จะต้องปรับตัวอย่างมากในการออกจากขอบเขตที่คุ้นเคยของตนในมหาวิทยาลัยออกไปแสวงหาความรู้ ความร่วมมือใหม่ๆ จากโลกแห่งความเป็นจริงนอกมหาวิทยาลัย เช่น จากภาคธุรกิจ ปัจจุบันนักศึกษาที่ถูกผลิตออกมามีคุณสมบัติที่ไม่ตรงต่อความต้องการของตลาดแรงงานมากขึ้นๆ ทุกที่ จนปัจจุบันบริษัทต่างๆ หันมาเปิดมหาวิทยาลัยของตนเอง เพื่อพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถให้ตรงกับคุณสมบัติที่บริษัทต้องการ ที่เรามักจะเห็นมหาวิทยาลัยบริษัท Corporate University มีการเติบโตเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั่วโลก

สำหรับบริษัทที่ผมทำงานอยู่ Minor International PCL ซึ่งเป็นบริษัทที่ได้รับการยกย่องให้เป็น Best Employer of Asia หลายปีติดต่อกัน มีพนักงานเกือบ 30,000 คนทั่วโลก และมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง เราไม่สามารถหานักศึกษาที่จบใหม่และมีคุณสมบัติตามที่เรากำลังต้องการได้ เราจึงพัฒนาโครงการต่างๆ เช่น การพัฒนาหลักสูตร Internship ให้มีประสิทธิภาพ เราพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้อะไรในระดับต่างๆ ในแต่ละ Brand และจัดการเรียนการสอนให้พนักงานของเราหมุนเวียนกันไปอย่างต่อเนื่อง และมีวุฒิบัตรของบริษัทในแต่ละระดับ จนคนทั่วไปให้ฉายาว่าระบบการเรียนการสอนของเราเป็น Minor University เราให้โอกาสน้องๆ ที่เรียนในมหาวิทยาลัยในสาขาต่างๆ มีโอกาสทำงาน Part Time ในร้านและเริ่มเรียนหลักสูตรพื้นฐานในระหว่างทำงาน เมื่อน้องๆ จบแล้วถ้าสนใจสามารถสมัครเป็นพนักงานและเรียนรู้หลักสูตรบริหารเพิ่มเติมเพื่อเป็นรองผู้จัดการ และผู้จัดการร้านต่อไป และคนที่ผ่านการอบรมและการทำงานจาก Minor เป็นที่ต้องการของตลาดแรงงานอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาบุคลากร ในรูปแบบของ Corporate University ก็เป็นเป้าหมายในอนาคตในการพัฒนาบุคลากรที่มีคุณสมบัติตรงกับความต้องการของบริษัทอย่างเป็นระบบ โดยเราไม่เลือกที่จะเปิดมหาวิทยาลัยใหม่ของเราเอง แต่พยายามหาความ

ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่มีอยู่เดิม ที่สนใจพัฒนาหลักสูตรร่วมในการสร้างบุคลากร ด้านอาหาร โรงแรม และค้าปลีกให้บริษัท แนวความคิดนี้เมื่อเริ่มดำเนินการก็พบปัญหา และอุปสรรคในการร่วมมือกันอยู่บ้าง เนื่องจากความแตกต่างกันของผลประโยชน์เป้าหมาย วิถีคิด วัฒนธรรม และการสื่อสาร ซึ่งอยู่ในขั้นพัฒนาต้นแบบต่อไป

ความร่วมมือกันในการผลิตบุคลากรในปัจจุบัน ไม่เพียงแค่อสร้างคนเก่ง มีความรู้ความสามารถเท่านั้น แต่ภาคธุรกิจต้องการบุคลากรที่เป็นคนดี มีความรับผิดชอบต่องาน สังคม และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้น จึงมีความร่วมมือกันในเรื่อง CSR Corporate Social Responsibility มีการส่งเสริมให้นักศึกษาให้มีกิจกรรมจิตอาสา ร่วมพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งการดูแลสิ่งแวดล้อม และพัฒนาบูรณาการเข้าไปในหลักสูตร รวมถึงวิถีชีวิตประจำวันของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย โดยที่อาจารย์มหาวิทยาลัยจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง USR University Social Responsibility และจะต้องนำพา พร้อมทั้งการเป็นตัวอย่งให้ดูอีกด้วย

การพัฒนานักศึกษา และเยาวชนของชาติ นับเป็นความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างภาคการศึกษา และภาคธุรกิจ และนี่คือโอกาสในการเปลี่ยนแปลงสังคมในอนาคต ด้วยการสร้างคนที่มีความรู้ ความสามารถและมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สถานประกอบการ สังคม และสิ่งแวดล้อม และนี่คือ บทบาทที่สำคัญของมหาวิทยาลัย และบริษัทที่จะต้องปรับปรุงตนเองขนานใหญ่ให้ทันกับโลกที่เปลี่ยนแปลง

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่จะร่วมมือกันอย่างจริงจัง
ในการสร้างความเปลี่ยนแปลง!

“การพัฒนาสหกิจศึกษา มีความสำคัญ
กับนักศึกษา สถานศึกษา
สถานประกอบการ ชุมชน ความสามารถในการ
แข่งขันของธุรกิจ และความเจริญ
ก้าวหน้าของประเทศต่างๆ อย่างมาก”

กับ โครงการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

๑. เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สนับสนุนได้โดยเร่งรัดและสานต่อในเรื่องการปฏิรูปหลักสูตรให้ก้าวหน้าและให้แล้วเสร็จส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันเพื่อรองรับหลักสูตรใหม่ ด้วยโครงการกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) โครงการสหกิจศึกษาการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง ๒ ปี และการพัฒนาระบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาโดยใช้รูปแบบ Exam Center
๒. ปฏิรูประบบผลิตและพัฒนาครู ให้มีจำนวนการผลิตที่สอดคล้องกับความต้องการมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบันรองรับหลักสูตรใหม่และการเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ ซึ่ง สกอ. ได้ดำเนินการผลิตครูที่สอดคล้องกับความต้องการด้วยโครงการครุมีอาชีพและการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาศักยภาพครู และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา
๓. เร่งรัดเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ การสร้างมาตรฐานการเรียนการสอนด้วยคอมพิวเตอร์แบบพกพา โครงการ TABLET (ในโรงเรียนสาธิตฯ) และเพื่อเป็นเครื่องมือให้เกิดระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิตในสังคมไทย ด้วยโครงการขยายเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ (NEdNet) ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้สู่สถาบันอุดมศึกษาและสถานศึกษาของ สพฐ.-สอศ. และโครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (TCU) ซึ่งมีหลักสูตร/สาระรายวิชา เพื่อการศึกษาหลักสูตรระยะสั้นเพื่อการเรียนรู้และบททดสอบความรู้เพื่อบริการ นิสิต นักศึกษาและประชาชน
๔. พัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบได้กับระดับสากลให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศโดยเน้นที่เส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพและรายได้ ซึ่งนำมาสู่การเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวะต่อสามัญเป็น ๕๐:๕๐ และทำให้คนต้องการเข้ามาเรียนสายอาชีวศึกษามากขึ้น สกอ. สนับสนุนด้วยการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่อง ๒ ปี (ปวส. ต่อปริญญาตรี) ในหลักสูตรทักษะวิชาชีพ ๓ กลุ่มอุตสาหกรรม: การผลิต/การบริการ/การเกษตร
๕. ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาเร่งพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานมากกว่าการขยายเชิงปริมาณ สกอ. สนับสนุนได้ด้วยการส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีในโครงการมหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ ให้มุ่งสู่ QS World University Ranking Indicators การสนับสนุนและพัฒนาศูนย์ความเป็นเลิศ จำนวน

๑๑ ศูนย์ (COE) และการแสวงหาแนวร่วมจากสังคมเพื่อร่วมเฝ้าระวังตรวจสอบ ผลักดันให้มหาวิทยาลัยเห็นภาพสะท้อนเพื่อการพัฒนาในทิศทางที่พึงประสงค์ ด้วยการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ผ่านระบบ CHE-QA online (มีการประเมินระดับสถาบัน-คณะ: ๙ องค์กรประกอบ ๒๓ ตัวชี้วัด/ปรับทุก ๓ ปี) และดำเนินการเป็นแนวทางพัฒนาคุณภาพมาตรฐานและจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยพระราชบัญญัติการอุดมศึกษาฉบับใหม่ ซึ่งจะมีการกำกับนโยบายการผลิตบัณฑิตตามความต้องการของประเทศ มีมาตรการจูงใจด้านการเงินแบบ Additional Fund และมีการกำกับตรวจสอบสภาพมหาวิทยาลัยและผู้บริหาร

๖. ส่งเสริมให้เอกชนและทุกภาคส่วนเข้าร่วมจัดและสนับสนุนการศึกษามากขึ้น ด้วยการสนับสนุนความร่วมมือแบบหุ้นส่วนทางการศึกษาของรัฐและเอกชน (Public & Private Partnership) ตลอดจนเปิดโอกาสให้เอกชนมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตรเป็นวิทยากรสนับสนุนการฝึกงานและเรียนรู้การทำงานในสถานที่ทำงานจริงในโครงการสหกิจศึกษา (Cooperative Education) ทั้ง ๙ รูปแบบ ซึ่งปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษา ๙๗ แห่งในโครงการมีองค์กรผู้ใช้บัณฑิตร่วมโครงการ ๑๓,๑๒๗ แห่ง รวม ๓๐,๐๐๐ ตำแหน่งงาน และจัดให้มีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในวงเงิน ๑,๑๒๐ ล้านบาท เพื่อสนับสนุนในการก่อสร้าง/ครุภัณฑ์/พัฒนาอาจารย์
๗. เพิ่มและกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ซึ่ง สกอ. ร่วมขับเคลื่อนโดยการพัฒนากองทุนเงินกู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ. หรือ ICL) ให้สามารถเป็นกลไกในการพัฒนาคุณภาพเพิ่มโอกาสและผลิตบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ (มี ๑,๓๑๓ หลักสูตรที่กำหนดให้กู้ กรอ. ได้) และดำเนินการ “กองทุนตั้งตัวได้”
๘. พัฒนาการศึกษามหาวิทยาลัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สกอ. สนับสนุนและพัฒนาศึกษาและสถานศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งสร้างขวัญกำลังใจให้กับนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาด้วยสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศ/โครงการพัฒนาอาจารย์และบุคลากรสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และการสนับสนุนบทบาทของวิทยาลัยชุมชนในการส่งเสริมอาชีพในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

ที่มา: จัดหมายข่าวสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๑๔๐ ประจำวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๖

ข่าวประชาสัมพันธ์ >>

ขอเชิญชวน
เข้าร่วมอบรม

โครงการจัดตั้งสถาบันส่งเสริมธรรมภิบาลมหาวิทยาลัย
ภายใต้สถาบันคลังสมองของชาติ มูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย

หลักสูตรธรรมภิบาลเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา
(Faculty Governance Programme, FGP)

หลักสูตรธรรมภิบาลเพื่อการพัฒนาคณะ
(University Governance Programme, UGP)

UGP 18

11 ธ.ค. (Orientation)
12, 13, 23, 24, 25 ธ.ค. 2556
20 ม.ค. 2557 (Case study)

FGP 3

25-26-27-28 มี.ค. 2557

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ โทรศัพท์: 02 640 0461 ต่อ 101 (คุณฉันทลักษณ์) 108 (คุณจริยา)
E-mail: carjhan1411@gmail.com/ jariya@knit.or.th

